Directoire
des
Exercices
1591

[illegible]

BX
3704
.A2
1591

DIRECTORIVM EXERCITIORVM SPIRITVALIVM P. N. IGNATII.

38/41

EX ARCHIVO IHS PROV. BELG.

DUPLUM BIBLIOTHECA V.E.

ROMAE, In Collegio Societatis IESV.
Anno M. D. XCI.

PERMISSV SVPERIORVM.

IAMDVDVM eſt cum Reuerendus P. N. Præpoſitus Generalis Claudius Aquauiua Directorium hoc moliebatur, idq. iuſſerat cum omni cura, & diligentia confici. Nunc igitur confectum, accurate etiam recognitum, cum tota Societate communicari mandauit, meq. hæc duo inſuper addere voluit. Primum, optare ſe vt adiuncta hac luce Directorij, eo ſtudioſius incumbant noſtri ad fruendum hoc diuinum beneficium, vt certe appellare poſſumus Exercitia, & non ſolum ea ipſi in ſe libentius frequentent, ſed alios etiam ad ea inducant, & excitent. Alterum eſt, quod ſi alicui ex vſu, atque experientia quidpiam occurrerit, quod vel addi vel commodius dici poſſe videatur, id per ſuos Superiores ad eius Paternitatem deferant, quo multorum iu-

dicijs cognitis ſuprema manus huic operi imponi poßit. Nunc enim typis excuſum mittitur, ad euitandam operam, & impenſam deſcribendi tot exemplaria, quot neceſſaria erant. Eſt autem optandum vt res talis, & tam vtilis quam perfectißime abſoluatur. Datum Romæ die v. Aprilis M. D. XCI.

Mandato R.P.N. Generalis

Iacobus Ximenez Secretarius.

PROOEMIVM DE DIGNITATE, ET VTILITATE EXERCITIORVM, ET DE NECESSITATE DIRECTORII.

INTER *alia inſtrumenta, quæ Deus pro ſua bonitate, ac clementia, Societati noſtræ, tum ad propriam, tum ad proximorum ſalutem, perfectionemq. procurandam largiri dignatus eſt, non poſtremum locum habent ſpiritualia exercitia. Hæc enim ſunt ſpiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quam ex vnctione Spiritus ſancti, & ex interna experientia, & vſu, noſter in Chriſto Pater Ignatius compoſuit. Hæc ſunt lumina, quæ ei Dominus in ipſo primo conuerſionis feruore inſpirauit, ac deinde in omni progreſſu eius virtutis, & ſanctitatis ſemper confirmauit. Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis noſtræ, tum exteriorem, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tanquam capiti, & fundatori communicauit, ita etiam, cum oratio, & communicatio*

nicatio cum Deo ſit tanti momenti, vt magna ex parte religioſa obſeruantia, ac ſpiritualis profectus ex ea pendeat, plurimum referebat habere hanc methodum, & directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite noſtro, quam nos quoq. omnes ſequeremur, & præ oculis ſemper habere conaremur. Atq. hæc cauſa eſt, cur ipſe P. N. Ignatius in omni ſermone, vt accepimus, & vero praxi ipſa tantopere noſtris commendare ſoleret vſum horum exercitiorum; ac in Conſtitutionibus quoque tam crebro eorum mentionem faciat, & præſertim parte 4. c.8. ℣ 5. vbi dicitur, omnes operam dare debere, vt in hoc armorum ſpiritualium genere tractando, quod tantopere conferre cernitur, ad Dei obſequium dexteritatem habeant. Extat etiam eius epiſtola ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Pariſiis fuerat eius Confeſſarius, in quo ſatis manifeſte oſtendit, quid ille ſentiret de his exercitijs. Monet enim eum atque etiam inſtanter rogat, vt ea faciat diligenter, & ſi fecerit, promittit ei magnam vtilitatem ſpirititualem, tum in ſe ipſo, tum ad alios quamplurimos iuuandos, idq. verbis valde grauibus, & ſignificantibus. Idem vero teſtimonium dederunt alij, & plurimi, & quidem inſignes viri, & doctrina, & virtute, & rerum humanarum experientia, ac præcipue etiam ſpiritualium peritia, qui cum hæc exercitia re ipſa experti eſſent, ita ea probarunt, vt illorum vſu maiorem quam ſperare auſi eſſent, ſuarum animarum fructum ſe conſequutos eſſe tum verbo, tum ſcripto libenter prædicarent. Sed præ omnibus eſt auctoritas Sedis Apoſtolicæ,

quæ

quæ diligenti examine doctorum virorum præmiſſo hæc exercitia approbauit anno M. D. XLVIII. vt pietate, & ſanctitate plena,(hæc enim ſunt eius verba) & ad ædificationem ſpiritualemq. fidelium profectum valde utilia. Poſtremo eſt etiam ipſa experientia ingentis, ac prope incredibilis vtilitatis, quæ ex his exercitijs faciendis ſubſequi ſolet. Primum enim plurimi ex noſtris, præſertim primis temporibus, hoc modo ſpiritum vocationis acceperunt, vt vere dici poßit Societatem noſtram hoc maxime medio, & initio coaluiſſe, & poſtea incrementum accepiſſe. Deinde plurimi etiam alij relicto mundo alios religioſos ordines ingreßi ſunt, multi iam ingreßi, egregie reformati ſunt, nec ſinguli tantum, ſed ſæpe integra Cœnobia. Complures etiam in ſæculo ipſo cum ita vitijs addicti eſſent, vt nullo modo neq. cohortationibus, neque concionibus auelli poſſent, hoc vno ſeſe conuerterunt, & ad meliorem vitam conſtanter ducendam reuocarunt. Deniq. negari non poteſt, quin valde magnus fructus omni hominum genere, & ſtatu, & conditione effectus ſit, & vbi eorum vſus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur. Nec debet aliquis mirari quod tanti effectus conſequantur & quidem non admodum longo tempore; addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas ſit ſanctificatio noſtra, vt ait Apoſtolus, & ideo bonitas illa immenſa ſemper parata ſit ſua dona effundere ſuper creaturam ſuam ſine dubio, ſi ipſamet non poneret impedimentum, ſed potius ſeipſam diſponeret, facile; ac breui magnas a Deo gratias conſequ-

ſequeretur. Hoc igitur faciunt hæc exercitia, & ſane valde efficaciter, vt animam diſponant ad hæc dona accipienda. Primum enim remouent eam ab omni aliarum rerum, ac negotiorum occupatione, & quaſi ad ſolitudinem quandam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipſa faciat quod dicitur in Pſalm. Vacate, & videte quoniam ego ſum Deus. Deinde vero poſito ſtatim ante oculos vltimo hominis fine, nempe æterna beatitudine oſtendunt primum quantum hactenus aberrauerit, & ita peccatorum dolorem, & odium ingenerant, deinde virtutum pulchritudinem aperiunt & Chriſti Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Deniq. etiam modum tradunt totius uitæ ex Dei regula, ac voluntate reformandæ, ſiue ſtatus ipſe mutandus ſit, ſiue non mutandus, verum in melius corrigendus.

CVM ergo horum exercitiorum tantæ ſint vtilitates, tantiq. fructus, facile apparet, quam eorum vſus noſtris omnibus commendatus eſſe debeat, ſi præſertim illud addamus, quod cum humilitate cognoſcere poſſumus, & certe etiam debemus, hoc totum quodcumq. eſt, nempe peculiarem hanc inſtructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, tamq. ſolida eſſe præclarum quoddam donum, ac munus a Deo datum Societati noſtræ. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, ut uteremur, non eſt dubium quin hoc ipſum excitare omnes debeat, ut auidius utamur, nec talem theſaurum abſconditum, & quaſi defoſſum inutiliter teneamus. Verum quam utilis eſt hic exercitiorum uſus, quem dicimus, tam etiam eſt neceſſarium ali-

quam

quam methodum habere in ijs tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere poſſunt, tum quia non omnia hoc exercitiorum ſpiritualium libro comprehendi potuerant, & ideo ſunt in eo aliqua paulo obſcuriora, quod ad praxim attinet, tum deniq. etiam, ut ſeruetur a noſtris omnibus uniformitas, & non ſuo quisq. ingenio, & placito exercitia interpretetur, ex qua noui, ac uarij ſubinde modi introducerentur. Has igitur ob cauſas Congregatio prima generalis inter alia, quæ neceſſaria iudicauit ad proximos iuuandos, & noſtros operarios dirigendos hoc etiam conſtituit tit. 6. decret. 28. ut conficeretur Directorium tradendorum exercitiorum, eiusq. rei curam Generali Præpoſito commendauit, In quo cum aliqui Patres diligenter laboraſſent, uel pro ſua deuotione, uel Superiorum iuſſu, uiſum eſt P. N. Claudio Acquauiuæ, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nonnulli alij adumbrauerant, quibuſdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, ut ea uiderent, & iudicium de ijs ferrent, & præterea ſi quid occurreret, quod addi poſſet, id ſcriptis mandarent. Ex quorum omnium ſententijs, ac iudicijs ea quæ ad noſtrum propoſitum accommodatiora uiſa ſunt, in hoc Directorium ſelecta, & ſuis locis digeſta ſunt, ad Dei Domini gloriam, & Societatis noſtræ, proximorumq. ſpiritualem profectum.

Quomodo inducendi ſint homines ad exercitia. Cap. I.

Par.4.c.8. lit. E.

DICITVR in noſtris Conſtitutionibus cum exercitiorum ratio redditur, non ſolùm id agi debere, vt alijs ſatisfiat, ſed etiam vt in alijs deſiderium excitetur, vt eiſdem iuuari velint. Ex quo apparet oportere hoc eſſe noſtris propoſitum, vt quotquot poſſunt ad agenda exercitia impellant, quoniam cum charitas, & zelus animarum nos mouere debeat, ad deſiderandam, & procurandam earum ſalutem, & perfectionem eadem etiam impellere debet ad eam rem, quę adeò apta, & adeò efficax eſt ad illud vtrunq. in eis operandum. Eſt tamen opus prudentia, vt id diſcretè, & modeſtè fiat, nempe tempore, & loco conuenienti, ſine moleſtia, aut offenſione, & nominatim cauendo, ne ſuſpicio præbeatur, quòd ad religioſum ſtatum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem, & cautum inuitandi ad exercitia ſuggeret ſua cuiq. prudentia, & Spiritus ſancti vnctio, quæ vt in alijs, ita in hoc diriget, & iuuabit ſuos operarios. Pater noſter Ignatius ita ſentiebat, & monebat optimum modum eſſe in confeſsione non importunè, atque ex abrupto, ſed aliqua commoda occaſione, vel è re nata, vel dextre accerſita: aut etiam extra confeſsionem, cum cernitur aliquis non adeo conten-

tus ſtatu ſuo, ſiue propter aliquem ſcrupulum intrinſecum, ſiue propter moleſtiam extrinſecam, vt ſi non benè ei ſuccedant negotia, vel ſi non benè à ſuis tractetur, vel ob aliam ſimilem cauſam. Interdum etiam optima eſt commoditas ex ipſis vitijs, aut lapſibus alicuius, cum præſertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoſcit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim ſæpe opportunum eſt proponere ei hoc quaſi remedium eius infirmitatis. Quæcunq. vero occaſio accipiatur indicãdi ſunt magni fructus, qui ex his exercitijs conſequi ſolent, pax, & quies animæ, lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitę quocunq. in ſtatu. Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt poſtea valde contenti fuerint, ipsàq. morum mutatione teſtati ſint quantum in eis profecerint, & ad hoc etiam confert indicare conſolationes ſpirituales, & guſtus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verùm in his exemplis commemorandis abſtinendum eſſet ab ijs, qui religionem ingreſſi ſunt (vel certè hoc poſtremum tacendum) & ij potiùs narrandi, qui in melius mutati in ſæculo manſerunt, quoniam facilè fieri poteſt, vt quem hortari volumus, idem ſibi timeat, & ideò refugiat exercitia. Immò vero hæc ipſa opinio eripienda eſſet hominibus, vt putent ſolis religioſis, aut ijs, qui religioſi fieri volũt, conuenire exercitia. Nam cum omnes egeant

gratia Dei, non ſolùm religioſi, ſed etiam ſæculares propter pericula in quibus aſsiduè viuunt, ideo ipſi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quàm maxime diſponantur. Notandum eſt tamen ſi loquamur de integris, & plenis exercitijs eam fuiſſe P. Ignatij ſententiam, vt non omnibus paſsim darentur, ſed ſelectis tantum, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita eſſe apertè videmus ex quadam inſtructione, quæ conſcripta dicitur ipſo dictante, quæ ſic habet. Non mihi videtur expedire quenquã hortari ad faciẽda exercitia, niſi has conditiones, vel ſaltem præcipuas habeat. Primo vt eiuſmodi ſit, qui ſperari poſsit valde vtilis futurus domui Dei, ſi ad eius obſequium vocatus fuerit, ſecundo ſi nondum habeat eiuſmodi talenta iam acquiſita artium, ac ſcientiarum, quæ hoc præſeferunt, ſaltem vt eius ætatis, atq. ingenij ſit, ut ad ea aliquando peruenire poſſe uideatur, tertio ut liberum ſit ei de ſe ipſo ſtatuere, etiam quoad ſtatum perfectionis amplectendum, ſi Deo placeret † ſpeciem eum uocare: quarto ut ſpeciem, habitumq. corporis honeſtum, ac decentem habeat; quinto ut non ita alicui rei ſit addictus, ut ab ea difficulter uideatur poſſe dimoueri, & ad eam æqualitatem perduci, quæ requiritur ad hoc negocium animæ cum Deo rectè tractandum. Ac quantò magis quiſq. dubius eſt de uitæ ſuæ rationibus, & cupidus ſciendi quid facere debeat

beat de ſua perſona, & deniq. quanto aptior ad Eccleſiam iuuandam, tantò etiam magis ſimpliciter loquendo, idoneus erit ad exercitia facienda. Qui uero has conditiones non haberent, uel qui matrimonio iuncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debent ijs tradi exercitia omnia, maximè ſi alij aptiores ea peterent, uel noſtri alijs occupationibus diſtinerentur. Poſſent tamen dari eis aliquæ meditationes primæ hebdomadæ, idque ſi fieri poſsit, in ipſis eorũ domibus, hortãdo eos, vt in aliqua remotiori domus parte ſe colligant, vnde non niſi ad miſſam, & Veſperas egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas ueniũt, hisq. addi poterunt, ſi ità uideatur, aliqua exercitia, vt triplex modus orandi, & ſimilia. Hęc Pater Ignatius, quæ eadem licet paulò breuiùs habentur etiã in Conſt. p. 7. c. 4. lit. F.

Quomodo diſpoſitus eſſe debeat, qui ad exercitia facienda accedit. Cap. II.

QVi ad exercitia agenda aggreditur primo eniti debet, ut intelligat quanta ſit res, quam aggreditur, nempe quæ non ſolùm ad animam pertineat, ſed ita pertineat, vt ſi modo ea diligenter præſtet, quæ debet, iacturus ſit fundamenta ſpiritualis ſui profectus, quæ deinde tota eius vita vſui futura ſint. Ex quo intelligat quãtam alacritatem, & diligentiam, & fortitudinem etiam ad tantum opus, tantumq. negociũ afferre debeat. Itaq. ſtatuat

ipſe

ipſe ſecum viriliter agere,& omnia impedimē ta diuinæ gratiæ reijcere, & omnes animi ſui vires intendere, vt huic gratiæ cooperetur, & ſe ad eam recipiendam quàm poterit optimè diſponat. Hanc ob cauſam ab omnibus alijs negocijs domeſticis priùs ſe expediat, vel certè ea alijs interim committat, ac toto tempore omne ſibi amicorum,ac familiarium immò etiam nunciorum, aut litterarū commercium interdicat. hæc enim mentem implere ſolent varijs cogitationibus, quæ deinde magnopere diſtrahunt, & conceptum, ſi quis eſt, feruorem reſtinguunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quauis alia re excludere curet, perinde ac ſi nullum aliud negocium in hoc mundo haberet. Habeat deinde magnam ſpem in Domini bonitate, & liberalitate, qui cum etiam errantes requirat, & fugientes ſequatur, multò magis qui ad ſe bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quæ cum pium illud deſideriū dederit,dabit etiam gratiam, ac vires exequendi benè, ac fructuosè, ſiquidem eius voluntas eſt ſanctificatio noſtra. Inter cætera vero ita etiam animo conſtitutus eſſe debet, vt libenter & auide exercitia hæc aggrediatur non tam,vt ſpirituali dulcedine fruatur, quàm vt Dei voluntatem de ſe intelligat,ſuumq. affectum à terrenis omnibus auellat, & eum in ſuo Creatore collocet. Illud vero maxime neceſſarium, vt præter hoc deſi-

derium proficiendi in ſpiritu ſit etiam bene reſignatus in beneplacito Dei, in ijs in quibus adhuc liber eſt, itàq. animo paratus ſit, vt quicquid à Deo cognouerit faciẽdum eſſe, omnino exequi decreuerit. Quare nõ debet quiſquam deliberationem aliquam ſecum afferre, à qua dimoueri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipſe ponere Dei donis, ita vt vſq. ad quoſdam limites ſe illuminari, ac iuuari velit, non autem amplius. Nam præterquam quod valde indecens eſt, vt creatura hoc modo agat cum ſuo Creatore, valde etiam ſibi ipſi nocet, primum quia ſeipſum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortaſſe daturus erat; deinde quia illa ipſa illiberalitas, & reſtrictio, & ingratitudo in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potius animi ſinum dilatare, vt quàm maximè poſsit ſeſe cum Deo coniungere, & quàm maximè ab eo ditari, & locupletari theſauris iſtis cæleſtibus deſideret. Atque hæc quidem obſeruanda ſunt ei erga Deum; Erga eum vero qui daturus eſt exercitia, ita ſe gerere debet, vt eum accipiat, vt magiſtrum, & ducem huius itineris dubij, & periculoſi, & ideo etiam ſi alioqui prudens ſit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat ſuæ prudentiæ, vel doctrinæ, ſed totum ſeſe committat huic ſuo duci, ac quemadmodum ait Apoſtolus, Stultus fiat, vt ſit ſapiens, illudq. Beati Petri monitum exe-

exequatur, ſicut modo geniti infantes ſine dolo lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutem. Itaq. inſtructorem ſuum ita intueatur, tanquam Dei inſtrumentum ad hoc ſibi miſſum, vt eum dirigat, & perducat per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob cauſam cum omni reuerentia, & alacritate, & confidentia excipere debebit, quæ ei proponet. Præterea nihil eum celet, nihil diſsimulet, ſed ſincerè totum cor ſuum ei patefaciat, & candidè referat quomodo ſingulę meditationes ſucceſſerint, quas in eis, vel extra eas reliquo tempore conſolationes, deſolationes, lumina, vel bona deſideria ſenſerit. Deniq. obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat quàm ille præſcripſerit, idemque in pœnitentijs, & corporis caſtigationibus; & in ſumma hoc ſibi perſuadeat, quò diligentius, & exactius illius ductum ſequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam, quia illa humilitas, & illa ſimplicitas valde Deo placet, & cum talibus eſt eius ſermocinatio. Hæc igitur neceſſaria quidem ſunt, vt plenior fructus eliciatur. Sed tamen ſi is, qui tradit exercitia timeret, ne ſi omnia proponat exercitanti, fortaſſe eum deterrerent, ac retraherent, melius eſſet, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare, ſed ſi poſtea cum guſtu ſpirituali eum affici viderit, magiſque capacem

ad hæc

ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad exercitia peragenda cum omni perfectione.

Sunt etiam alia, de quibus monendus eſt qui facit exercitia, ſed quia hæc continentur in annotationibus, vel regulis ſcriptis in libro exercitiorum, non eſt, quod hic repetantur. Hoc tamen de ijs addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obſeruandis quoniam quò diligentior in hoc fuerit, eo citius,& vberius inueniet fructum ſpiritualem, qui quæritur.

Illud etiam in particulari attingi poteſt, non debere eum legere niſi ſcripta, quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occaſio legendi præcidatur, præter Breuiarum, ſi Sacerdos ſit, aut Officium Beatæ Virginis, ſi tamen inſtructori videbitur,poſſet in prima hebdomada legere librum Gerſonis de imitatione Chriſti, in ſecunda aliquid ex Euangelijs, & Sanctorum vita,vt dicitur in annotationibus poſt primam meditationẽ ſecundæ hebdomadæ. Sed has vitasſanctorum oporteret eſſe ſelectas,& valde accommodatas ei,qui facit exercitia, vt ſi eſſet vxoratus, oporteret ei tradere vitam alicuius qui ſanctè vixiſſet in ſæculo, ſimiliter in religioſis, & in alijs ſimilibus. Quare is labor,& diligentia eſſe deberet inſtructoris in idoneis ſeligẽdis,porro in Euãgelijs non debet legere niſi illud myſterium, quod eadem hora, vel die eſt meditaturus,

vt ha-

vt habetur in primo notab.poſt quintam contempl. 2. hebdomadæ. Tamen ſi poſt actam meditationem tædio affici videretur, ac potius tempus perdere, poſſet etiam, vt dictum eſt, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada, Dionyſius Carthuſianus de quatuor nouiſſimis, Confeſsiones ſancti Auguſtini, aut ſimiles; hoc aduertendo, vt non ſolum boni, & vtiles ſint, verum etiam apti, & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in exercitijs quæritur, vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quinetiam monendus eſt, & docendus vt ipſam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo curſim auiditate ſciendi, & videndi noua, ſed immorando, & perpendendo accuratè ea quæ legit, & intrando in eoſdem affectus. Quod de legendo dicitur, idem de ſcribendo dicendum. Nihil enim aliud ſcribi debet præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua quæ Dominus communicauerit in meditatione; vel etiam extra meditationem, quæ tamen breuiſsimè notanda ſunt, non diffusè per modum ſermonis. Hæc autem puncta poſſunt eſſe duplicis generis, vel practica quæ pertinent ad agendum, vt ſunt deſideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid, vel quæ pertinent ad cognoſcendum, vt ſunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v. g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ &c. vel etiam in

aliqua

aliqua materia meditationis, vt incarnationis, vel paſsionis Domini, & ſimilia eiuſmodi præſertim, quæ ſint quaſi axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditandas illas materias. Sed illud cauendum ne, vel legendi, vel ſcribendi dulcedine ita ſe quiſpiam diſtineri ſinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquantò ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino ſuam cogitationem conuertere ad puncta illius exercitij quod iam inſtat. Addo etiam, cauendum hoc quoque ne nimis legendo, aut ſcribendo defatigetur animus, & quaſi vires eius exhauriantur, oportet enim ſaluam ſemper relinqui meditationem, & cætera omnia huic vni ſeruire.

Qui exercitia exactè facere volunt, vireſque idoneas habent, ijsquinq. horę meditandi quotidie præſcribi ſolent, prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum ſilentium valde aptum eſt meditationi; ſecunda ſub aurorã, tertia paulo ante prandium, quarta poſt meridiem, quinta ſub Veſperam, & poſt vniuſcuiusq. horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis. Cum alijs, qui debilioris ſunt valetudinis, vel tam exactum modum ſeruare non poſſunt, diſpenſari poterit de hora mediæ noctis, ita vt quatuor horę maneant, aut etiam pauciores, ſi inſtructor ita expedire iudicaue-

rit.

rit. Vt verò plures ſint quàm quinq. raro con tinget, vt expediat. Nam cum nimis continuantur hæc exercitia mentis, ita retundi ſolet, vt obtuſior etiam reddatur intellectus, & voluntas minus efficax.

De loco exercitijs idoneo, & de quibuſdam particularibus. Cap. III.

LOcus ad facienda exercitia non eſt dubiũ, quin debeat eſſe remotus ab hominũ concurſu, & aſpectu etiam maximè familiarium. Ita enim monet Pater N. Ignatius annot. vltima vbi etiam tres eius rei commemorat vtilitates. Quare ſi exercitans alibi, tam commodè, & tam fructuoſe non poteſt, & Superiori ita videatur, poterit excipi domi noſtræ, ſed in aliquo cubiculo, quod ſit quàm maximè ſeparatum ab alijs cubiculis, & officinis domeſticis, vt quàm minimè videat, vel audiat quæ à noſtris fiunt. Quod vero ad expenſas attinet, cum ille in domum noſtram venerit, conſulatur ſuperior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia moderari, vt ſi ille aliquid obtulerit pro victu, neque occaſione domus non grauandæ minuatur fructus, ac numerus eorum, qui exercitia facere poſſunt, neque contra aliquid fiat quod ſordidum videatur, & auaritiæ ſpeciem præſeferat.

In hoc loco præter inſtructorẽ debet etiam eſſe qui ei inſeruiat, & neceſſaria ad victum defe-

deferat. Hunc autem oportet eſſe fidelem, diſcretum, taciturnum, quique ſua modeſtia, & humilitatis, ac deuotionis exẽplo ædificet. Nihil autem loquetur, niſi de ijs, quæ ad victum, aut cubiculum, & miniſteriũ ſuum pertineant, idq. paucisſimis, omnia ſemper ad inſtructorem reijciendo, quem etiam de ſingulis certiorem faciet, nec rem vllam ei deferet, etiam poſtulatus, niſi illo conſulto.

Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore miſſæ. Cætera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præſeferendo ſemper magnã charitatem, & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipſo orare quotidie. Aliquando etiam profuit huic miniſterio eum deputare, qui notus, aut familiaris eſſet exercitanti, idque iuuat non ſolum ad conſolationem quandam ipſius, ſed etiam ad profectum ſpiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius ſe aperiunt amicis huiuſmodi, quam ipſi Inſtructori, ſi eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim vti eo tamquam inſtruméto ſuo iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vtilitatem exercitantis. Quod ad victum attinet, quærendum eſt ab eo quid ſibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

Præter hunc qui ei miniſtrat, vt plurimum

non debet ab alijs viſitari. Nam de ſecularibus quidem nulla eſt dubitatio, niſi aliqua neceſſitas vrgeret. Ex noſtris autem aliquis mitti poſſet, cum vel qui facit exercitia, id peteret ab inſtructore, vel inſtructor etiam illo non petente ita iudicaret ad eius conſolationem vel profectum. Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus niſi vtilis ſermo habeatur, ac de rebus ſpiritualibus, nulla tamen ſignificatione quod eum ad hunc, vel illum vitæ ſtatum impellere velit, præſertim vero ad Societatem. Nam præterquam quod vocatio debet eſſe libera & à Deo venire, ipſi etiã qui in hac deliberatione verſantur, ſi id intelligant, aut ſuſpicentur, eo magis retrahi ſolent, & contra, vt experientia ſæpe oſtendit, eo magis incitari, cum in noſtris nullam talem cupiditatem animaduertũt.

Qualis eſſe, & quid facere debeat qui exercitia tradit. Cap. IV.

QVod ad illum attinet, qui exercitia traditurus eſt, illud primum à P. N. Ignatio 4. par. c. 8. n. 5. præcipitur, vt prius ea in ſe ipſo ſit expertus, vt rationem eorum reddere poſsit, & dexteritatem in ijs tradendis habere. Quod vt facilius aſſequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibuſdam tradere deberet, in quibus minor eſſet iactura, ſi quid erretur, vt verbi gratia, Iunioribus, aut ijs, qui non ingreſſuri ſunt electionem de vitæ

ſtatu.

ſtatu. Deinde etiam proderit conferre ſuum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis, vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum eſſe debet, vt ſit bene verſatus in rebus ſpiritualibus & nominatim in his exercitijs. Præterea ſit prudens, & diſcretus, parcus, & moderatus, conſideratus in ſermone. Sit etiam ſuauis potius, quam auſterus, maxime cum ijs, qui tentationes, vel etiam deſolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos conſolari, animare, & erigere debet opportunis conſilijs, & precibus tum ſuis, tũ aliorum. Expedit etiam vt gratus ei ſit, qui facit exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, ſeque magis aperiet.

Porro in agendo cum ipſo meminerit auctoritatem quandam ſemper retinere, ſeruata quadam maturitate, & grauitate, eoque etiam magis, quo is qui in exercitijs verſatur, maior ipſe fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius ſpiritualem profectum, vt locum, & perſonam Magiſtri, vt vere eſt, tueatur. Et ſi hæc auctoritas temperata eſſe debet humilitate religioſa, quæ eluceat in omnibus eius dictis, & factis; ita vt ne veſtigium quidẽ vllius vanitatis conſpiciatur; ſed in hoc Chriſtum imitari debet, qui cum forma eſſet omnis modeſtiæ, tamen, ſicut ſcriptum eſt, loquebatur tamquam poteſtatem habẽs. Itaque cum omni libertate officium ſuum exequi debebit, tum docendo, tum monendo,

tum dirigendo, vbi quippiam curuum, aut diſtortum eſſe viderit. Caueat cum bonum aliquem effectum viderit in ijs, qui ſe exercent, quicquam ſuæ induſtriæ, aut peritiæ tribuere, cũ hi omnes effectus gratiæ ſint à ſolo Deo, & conſilia extrinſecus adhibita præterquam quod ſi bona ſunt, ab eodem Deo ſunt, tantam vim habeant, & tantum operentur, quantum concurrit, & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo ſperet certum auxilium tum ſibi, tum ei qui facit exercitia. Illud autem valde obſeruandum, vt nihil de ſuo apponat, ſed cum eiuſmodi conſilia debeant ex diuina inſpiratione ſuſcipi, caueat ne indiſcreto zelo conetur aliquid ei ſuadere, ſed ſinat Deum, de ſua creatura diſponere iuxta placitũ bonitatis ſuæ. Quod vt melius, & facilius in opere præſtet, ſeruet ſe in animo plane indifferentem, & in nihil aliud eius voluntas feratur, niſi vt ſanctiſsimum Dei beneplacitum in anima illa plene, & perfecte compleatur, & ipſe tantum in eo laboret, vt qui ſe exercet, id inueſtigare ſciat, & ſciat ſe à demonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare ſolet.

Curet etiam perſpectum habere eum qui facit exercitia non tantum quoad ſtatum, & cõditionem, ſi nobilis ſit, vel plebeus, doctus vel indoctus &c. Sed etiam quoad peculiares quaſdam partes, vt ſi ſimplex, vel prudens ſit, ſi prouectus in rebus ſpiritualibus, an adhuc

rudis,ac nouus,ſi intelligens,& capax, an verò hebetior,& tardior. Nam cum diuerſis diuerſo modo agendum eſt, vt rudioribus ſunt res explicatius proponendæ, alijs autem breuius &c. Illud autem in primis neceſſarium vt qui exercitia traditurus eſt totum librum exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, & præſertim annotationes & regulas. Neq. ſufficit curſim ea videre, ſed omnia accurate, immo ſingulas pene voces expẽdere oportet, quoniam quædam ſunt in ijs breuiſsime dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata, aut prætèrita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea vidiſſe oportebit, tum vero in dandis exercitijs relegẽda erunt accuratius, præſertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum verſatur exercitans. Iuuabit etiam vt ſingula exercitia, antequam ea tradat, aliquantulum ipſe meditetur, ſi fieri poterit, vt melius imprimat alteri. Cœptis exercitijs ſit diligens, in viſitando ſuis temporibus exercitante. Videtur, autem expedire, vt quotidie ſemel eum adeat, neque tamen ſæpius, niſi aliqua occurreret neceſsitas, idque prima præſertim hebdomada, in qua talis neceſsitas facilius contingere poteſt. Immo cum aliquibus hominibus grauibus, & bene introductis in ſpiritu, & deuotione, poſſet etiam aliquãdo eſſe vtilius vt aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum viſitandi, videat ipſe quod ſit cõmodius & aptius. Ex natura qui-

dem ſua videtur matutinum, quia tunc animus eſt magis diſpoſitus ad res percipiendas & penetrandas. Quamquam ſub veſperam ſolet eſſe maior neceſsitas, quia tunc interdum magis creſcunt tentationes, & deſolationes, quia animus eſt minus aptus ad contemplandum, & ideo interdum incidit in moroſitatem quandam, & magis eſt expoſitus tentationibus. Videat etiam inſtructor, an aliquandò ex peculiari cauſa expediat, vt ſtatim à prandio, vel à cæna ipſe, vel aliquis alius maturus & diſcretus ab eo deſignandus cum exercitante maneat ad honeſtam recreationem. Igitur quodcunque tempus elegerit ad eum inuiſendum, cum ad ipſum venerit, interrogabit quomodo ſe habuerit ab ea hora, qua illum poſtremo vidit, & præſertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis diſcurſus, quas voluntatis motiones habuerit, quas conſolationes ſenſerit, & in quibus punctis. Si bene procedit, & conſolationibus abundat, non valde laudare oportet, ne ſibi complaceat, ſed primum doceat quomodo ſolidum fructum ex illis conſolationibus elicere debeat. Nam ſi nihil aliud fiat, abeunte illo ſuaui ſenſu, qui fere non diu durare ſolet, nullus fructus remaneret. Quare inſtruendus eſt vt eas conſolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius inſtitutionem, quia vt ſcriptum eſt, non auditores legis, ſed factores iuſtificantur. Atque hic etiam monendus

nendus eſt, vt breuiter in ſcripto ponat notabiliores conſolationes, & lumina, quoniam proderunt multum alio tempore; cum ea non habebit. Deinde vero præparet illum ad tempus deſolationis, & ariditatis, quæ ſolent frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus ſit. Atque hoc tempore cum res bene ſuccedit, non oportet diu cum ipſo remanere, ſed ſinendum vt creator cum creatura ſua, & hæc viciſsim cum illo tranſigat, niſi neceſſarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum ſi nimis abſorptus eſſet cogitationibus illis.

Contra vero ſi exercitans aridus ſit, & deſolatus, aut diſtractus in meditando, percunctari debet, quomodo ſe geſſerit in meditatione, & nominatim quomodo obſeruarit additiones, & ſi in aliqua remiſſum inuenerit, moneat, & inſtruat. Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo, & quaſi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipſe cogitatione proſequatur. Hortetur ad patientiam, & longanimitatẽ, ne ſe obrui ſinat tædio, ac propter moleſtiam, & laborem auertatur ab oratione, quia ſi fortiter cum ſpe, ac fiducia perſeueret pulſare ad oſtium miſericordiæ diuinæ, non poterit non aperiri iuxta illud, Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit. Moneat etiam optimum remedium conſequendi à Deo deuotionem eſſe, vt humilietur ſub potenti manu Dei, & ſe ſubijciat, ac

reſignet eius diuinæ voluntati, ſæpe enim illa diſplicentia, & amaritudo nõ tam venit ex fernore, quam ex tacita quadam ſuperbia qua homo confidit in ſua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere, aut ex amore proprio quia amat conſolationem. Quare hoc omnino obſeruandum eſt, vt cum fecerit quod in ſe eſt, cætera permittat diuinæ voluntati, & charitati, & confidat, quia illa ipſa ariditas ideo permittitur à Deo, quia ſibi ſic expedit. Et hic ipſe affectus humilitatis, & ſubiectionis erga Deum ſæpe magis efficax eſt, vt concedat gratiam bene orandi. In primis autem caueat Inſtructor, ne vnquam det ei occaſionem ſuſpicandi, quod minus bonam opinionem de ſe habeat, etiam ſi non ita ſe bene geſſerit, ſed oſtendat illi ſemper ſe bene ſperare, & ſua ſpe etiam illi animum, ac ſpem addat. In proponendis punctis meditationum non oportebit ea valde exaggerare aut etiam ita enucleare, vt qui meditatur, ipſe nihil noui per ſe inuenire poſſit, aut certe ægre. Experientia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam ijs, quæ per ſe inueniunt, & ideo ſatis erit quaſi digito indicare venam, quam deinde ſibi quiſque effodiat. Si tamen eſſent aliqui parum capaces, ijs poſsẽt paulo magis declarari. Ipſæ autẽ meditationes dari ſolent in ſcriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod ſolet impedire deuotionem, cum vires omnes ſint integræ reſeruandæ intellectui, & voluntati.

Deniq.

Deniq. inter alia quæ Inſtructor attendere debet, eſt etiam illud ne exercitans caput lædat nimia attentione orandi. Eſt enim magnum huius periculum, tum tempore deſolationis, quo anima magis conniti ſolet, quaſi aduerſo flumine, tum etiam cõſolationis cum ſe totam dat propitijs ventis. Quare non ſufficit monere de moderatione ſeruanda; nam cum ij qui exercitia faciunt, vt plurimum ſint rudes, & noui in meditando, non ita poſſunt cognoſcere, quid ſibi nociturum eſt: ſed oportet interrogare quem modum ſeruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compoſitione loci, ac ſi appareat eos ſibi vim facere, docendi ſunt de modo, ac ratione cogitandi ſuauiter de diuinis, primo quia alioquin durari non poteſt, & impeditur meditatio, deinde etiam quia ſolidus fructus conſiſtit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione; quæ procedũt ex lumine intimo: non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lachrymis, quas merito irridet Caſsianus. Poſtremo quia hoc negotium orationis etiam ſi noſtram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet à Deo, & eſt donum Dei. Quare ad hoc potius ſe anima diſponere debet per humilitatem, & puritatem, quàm confidere in ſua præparatione, & induſtria.

Reliqua quæ in vniuerſum monendus eſſet Inſtructor, ferè continẽtur in libro Exercitiorum,

rum, partim in meditationibus ipſis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis diſcernendi ſpiritus, quæ ſunt valde vtiles, & quaſi lucem præferunt in omni hoc itinere ſpirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus ſequentibus. Et ideo iterum repetendum quod ſupra attigimus debere hunc librum admodum familiarem eſſe inſtructori, eiusque memoriam renouandam eo tempore, quo exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, & intelligẽtiam hauriet. In quo etiam admonendus eſt, etiam ſi ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exactè ſeruare debet, & quo exactius ſeruabit, eo magis concurret Dominus, tamen ex altera parte multa permitti eius prudentiæ, pro varietate, vel perſonarum, quæ faciunt exercitia, vel ſpirituum, quibus agitantur, vt vel iſta exercitia moderari, vel etiam aliqua alia præſenti earum neceſſitati opportunè præſcribere poſsit, vt apertè dicitur Annotat, 17. & 18. ex primis, & alibi.

De variis hominum generibus, quibus dari poſſunt exercitia. Cap. V.

QVibus exercitia dari poſſunt in vniuerſũ in duas claſſes diuidi poſſe videntur. Alij enim ſunt, qui omnes illas conditiones habẽt, quas Cap. primo diximus requiri, vt integra exercitia peragant, & de his nihil hic in particulari

cularì dicendum eſt ; ad eos enim pertinent omnia quæ toto hoc Directorio dicentur, maximè ſi de totius vitæ ſtatu deliberare velint. Alij igitur ſunt, quibus non ſunt tradenda plena exercitia, vel quia iam in ſtatu ſunt, vt matrimonio vincti, & alij quibus ob alias cauſas non expedit dari electionem, vel quia propter negocia publica, aliasve occupationes tẽpus, aut locum non habent, vt ſunt Magiſtratus, & quidam aliquãdo nobiles, aut patresfamilias, & ſimiles, vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex exercitiis, quàm vt generalem Confeſſionem faciant, & ad reliquam vitam bene dirigendam inſtruantur, vel quia non admodum capaces ſunt, vt ſunt rudes, & illiterati, qui tamen iuuandi ſunt iuxta eorum captum.

Igitur quod attinet ad religioſos (non agimus hic de noſtris, quia de his ſeparatim agemus Capite ſequenti) ſi antea nullum mentalis orationis vſum habuerunt, eadem eſt ratio, quod ad eos inſtruẽdos attinet, quæ alterius cũ iuſuis ſæcularis, maximè ſi antea laxiorem, & liberiorem vitam duxiſſent. Tunc enim diligenter exercendi eſſent prima hebdomada, vt habeãt cognitionem, & contritionem ſuorum peccatorum, tum quæ in ſæculo, tum quæ in religione commiſiſſent, quia hoc eſt fundamẽtum ad reformationem, & correctionem totius vitæ. Si vero antea etiam dediti fuiſſent orationi mentali, & deuotioni, tunc prima hebdomada breuius percurri poterit, vt diligẽ-

tius immorentur in meditatione vitæ Chriſti. Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipuè curandum erit, vt in ſua vocatione confirmentur, & ſibi perſuadeant hanc viam ſibi conſtitutam eſſe ad beatitudinem conſequendã, vt regulas ſui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentiſsimè obſeruent, & ad ſuum inſtitutum quàm maximè afficiantur, vt cauſas intelligant, quare adhuc minus profecerint, & ad hunc finem meditationes, & examina dirigant, quod ab initio explicandum erit, & deinde ſemper continuandum. Deniq. etiam vt zelum concipiant iuuandi alios ſiue proximos iuxta ſuum inſtitutum, ſiue etiam fratres eiuſdem inſtituti, & exemplo, & opere. Electio ſtatus non eſt eis danda, ſed tamen iuuabit tradere regulas, & inſtructiones eius, vt poſsint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrẽtibus deliberare eodem modo quo infra dicetur de hominibus Societatis. Quin etiam finitis exercitijs poſſet eis communicari liber, ſi ipſi cuperent, & eo bene vſuri viderentur, & deniq. doceri etiam poſſent de modo tradendi alijs exercitia. Ceterum ſciant noſtri vix fructuoſius operam poni poſſe, quam cum religioſis, quoniam non in ipſis tantũ fructus ille reſidet, ſed ordinarie manat ad alios, primum quidẽ ad eorum fratres, qui ipſorum exemplo iuuari poſſunt, deinde etiam ad ſæculares quorum animas illi tractãt. Et ideo licet omnibus religioſis vtilia ſemper ſunt exercitia,

tia, tamen ijs maxime à quibus, vel ratione officij, vel alterius eiuſmodi cauſæ vtilitas in alios deriuari poteſt, vt ſunt Magiſtri Nouitiorum, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, & alij eiuſmodi. Quo fiet ſæpe, vt vno reformato alij multi reformentur: idq. commodius eſt quam vt nos ipſi id per nos præſtemus, ne videamur velle eſſe aliarum religionum reformatores, quod ſolet eſſe odioſum.

Si ſint coniugati, aut patresfamilias, dirigẽda erunt exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & ſeruos inſtruant, præterea vt redditibus, & facultatibus iuſte, ac pie, & ſobrie vtantur, & eleemoſynas faciant pro viribus ſuis, neque excedant in ſumptibus; aliaq. ſimilia de quibus agitur in lib. Exercitiorum, in fine ſecundę hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus plerunq. ſolent in anima conſequi ex meditationibus ipſis quanquam alterius materiæ: quoniam cum verè timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur. Sed tamen ſi Inſtructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipſa oratione per aliquam meditationem, poſſet etiam hoc fieri; quod idem intelligimus de alijs quoque hominum generibus, de quibus ſtatim dicemus.

Si ſint Eccleſiaſtici, ita erunt inſtituendi in exercitijs, vt cognoſcant quantam virtutem exigat ille ſtatus, eamq. acquirere cupiant, & doleant,

doleant, ſi non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi ſunt, vt vitia, & prauos affectus exuere decernant, & contrarijs ſe virtutibus ornare, quæ Eccleſiaſtico homini neceſſaria ſunt, vt ſemper meminerint, ſe diuino cultui, & Eccleſiæ miniſterio dicatos, & conſecratos eſſe, ideoq. munus ſuum implere ſatagant, vt etiam beneficiorum prouentus rectè diſpenſare, & in eos vſus, quos oportet, erogare ſtudeant, denique vt etiam zelum Dei habeant, & pro animarum ſalute iuxta vires, & talentum, & officium, elaborent.

Si ſint Magnates, aut Magiſtratum aliquem gerant, ijs quoque debebunt ſua præcepta, & documenta tradi, vt iuſtitiam adminiſtrent, vt auaritiam, & ſuperbiam fugiant, vt pauperes ſubleuent, vt ſe Dei miniſtros in illo opere eſſe ſentiant, vt ſemper Dei timorem, atque honorem omnibus rebus proponant, & alia, quæ Inſtructor ſua prudentia per ſe videre poterit, & ad ea dirigere eum quē inſtruit. Quòd ſi eiuſmodi homines propter publica negocia, quæ gerunt, vel ob alias honeſtas cauſas non poterunt omnino vacare exercitijs, oportebit accipere, quod poſſunt, vt ſcilicet aliquas ſaltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo ſua, ita vt Inſtructor adeat ad ipſos ſuis temporibus, quod aliquando melius eſſe poſſet, quàm vt ipſi domum noſtram veniant ad Inſtructorem, præſertim cum ſunt perſonæ illuſtriores, quia

ſic fa-

ſic facilius res celatur. Illud tamen longe vtilius ſi poſſent in aliquod prædium, aut cœnobium ſecedere, vt fecit P. N. Ignatius in monte Caſsinate. In ipſis autem exercitijs ita procedendum erit, vt res, ac tempus poſtulabit. Nam ſi minus temporis ſpatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confeſsio generalis, & reliqua. Si vero plures horas meditando inſumant, poterunt iſta omnia celerius expediri, vt magis vel minus accedatur ad conſuetam formam exercitiorum. His autem electiones non ſunt dandæ, niſi forte deliberare vellent de officio, vel dignitate aliqua ſuſcipienda, vel deponenda, aut etiam de vitæ ſtatu ij, quibus integrum eſt. Monendi autem ſunt, vt ſaltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus ſe expediant, quantum fieri poteſt.

Si ſint rudes, & illiterati, non erit multum temporis cum eis inſumendum, nec tradenda ſunt eis integra exercitia, ſed ſeruandus eſt modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti. Ad hoc autem caput pertinent etiam feminæ, quarum aliquæ interdũ expetũt exercitia, atq. ideo cum ijs idem modus ſeruari debet, qui cũ rudibus, niſi eſſet aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerũ ſpiritualium, tantumq. ocij domi haberet, vt exacte omnia, aut maiorem partẽ facere poſsit, tunc enim nihil impediret etiã hęc fieri; ſed cum vtroq. genere illud obſeruari debe-

deberet, quod prudentiæ eſt, vt ipſæ in eccleſiam noſtram veniant ad accipiendas meditationes & ita caute procedatur, ne vlla ſuſpicio, aut ſcandalum ſequatur: quam etiam ob cauſam fortaſſe expediet, vt non dentur meditationes in ſcriptis, ſed voce, ne homines exiſtiment aliquas eſſe epiſtolas. Quod ſi ſcripto vtendum erit, fiat omnino diſcrete.

De modo tradendi noſtris exercitia, Cap. VI.

QVod ad noſtros attinet, primum quidem ijs, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari exercitia omnia integra, & iuxta formam in libro præſcriptam. Cum enim hoc ſit vnum ex experimentis, quod N.P. Ignatius requirit, requiritur etiam, vt fiant plane, vt iacent, excepta tamen electione. Præterea in progreſſu temporis cum cõtigerit, vt ſe colligat ad facienda exercitia, debebunt hæc ipſa aliquoties, vt bis, vel ter, facere, ſi non integre, ſaltẽ ea quæ ſunt primæ hebdomadę, & aliquot meditationes ex ſequentibus vt de regno Chriſti, Incarnatione, tentatione domini, inſtitutione ſanctiſsimi Sacramenti, Paſsione, & illa, quę eſt de amore excitando, prout opportunum fuerit, & tempus conceſſerit. Quod propterea faciendum eſt, quia cum deinde exercitia alijs daturi ſint, omnino oportet, vt ipſi ea prius bene nota, & perſpecta ſibi fecerint. Quam etiam

ob

ob cauſam oportet, vt præter meditationes bene intelligant, ac teneant vſum quarundam regularum, & annotationum. v. g. annotationes viginti initio libri exercitiorum poſitas, examina, additiones decimas, in fine primæ hebdomadæ, regulas electionum, & alia eiuſmodi; & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit exercitia. Ceterũ poſtquam ea, vt dictum eſt, aliquando fecerint, & repetierint, reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erunt in vſu meditationum, Et ſi in quotidianis meditationibus poteſt quisq. pro ſua deuotione, vel neceſsitate ea meditari, quæ Dominus ſuggerit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro ſecuriore directione, ac vtilitate maiore cum Præfecto rerum ſpiritualium, aut cum Superiore communicata) tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus, & ſeceſsioni tribuendo, quod nos communiter exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit vt aliqua exercitia purgatiua non prætermittant, vt de morte, & de peccatis, præſertim reflectendo ad ea, quæ in religione admiſerint. Neque tamen expedit dare in ſcriptis exercitia iſta accommodata religioſo ſtatui, vt exercitia P.N. Ignatij integra, vt ſunt, conſeruentur, nulla re addita, vel transformata, ac præterea quia etiam ipſi maiorem ſine dubio guſtum, & mo-

tum ſentient ex ijs, quæ ipſimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Inſtructor poteſt aliquam inſtructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere, monendo exercitantem, vt ipſe ſibi applicare conſueſcat, vt v. g. in fundamento, poſtquã cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo ſtatu, in quo nunc eſt, vt quoniam iam non poteſt eſſe indifferens ad diuitias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & ſic de alijs.

Notandum eſt etiam primam hebdomadam debere in noſtris ſi ſemel exacte exercitia fecerint, ordinarie ſatis breui tempore expediri, ita vt etiam interdum minori ſpatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri poſſit, ſi ita videatur, vt gradus fiat ad ſecundam hebdomadam, in qua vt plurimum diutius immorandum eſt. Quare hoc potiſsimum ex Inſtitutoris iudicio pendere debebit, qui ſi viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad deſiderandam ſui ipſius reformationem perfectã. Materia autẽ circa quam hæc reformatio verſari debet, hæc fere eſt, paſsiones non bene domitæ, mali habitus, peruerſæ inclinationes, vt ad honorem, & æſtimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates &c. Tentationes ab extrinſeco proue-

nien-

nientes, præſertim vehementes,& crebræ, deinde etiam miniſteria Societatis, vt concionari, audire confeſsiones, habere ſcholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare velit, vt comedere, dormire, ſtudere, agere cum externis, vel cum noſtris, & alia.

Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit exercitia, vt quàm maximam ſui ipſius acquirat cognitionem, percurrendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in ijs perpēdendo tum multitudinem defectuum, ſuorum,tum etiam grauitatem,ratione ſtatus, & obligationis, tum deniq. etiam conſiderando cauſas, & origines, & radices eorum vitiorum. Ad quam etiam reformationem valde vtile eſt, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confeſsio generalis de toto tempore religionis, non quidem ſemper quoties exercitia repetuntur, ſed cum aliquis peculiariter motus à Deo vellet inſtituere nouam vitam, ſeq. perfectius reformare. Hoc enim vſu compertum eſt magnopere multis profuiſſe,& valde iuuiſſe ad cognitionem ſui, & emendationem. Quòd ſi viderit Inſtructor eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finem conſequendum, qui intenditur, poterit etiam aliquas meditationes ſtatui cuiusque vel neceſsitati præſenti accommodatas addere, vt de beneficio vocationis,de tribus votis,de cauſis cur vota renouantur,& de ipſa formula votorum noſtrorum

de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, & huiuſmodi. Interdum etiam ex Summario conſtitutionum præſertim ex præcipuis regulis, quibus religioſa fere perfectio continetur, vt 11. & 17. & ſimiles; & in vniuerſum eæ ſint materiæ, quæ ad timorem, & amorem Dei, ad ſui ipſius odium, virtutis ſtudium, rerum viſibilium contemptum, æternarum deſiderium, atque charitatis ardorem augendũ pertinent. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non eſt facultas, vel non vacat per ſe inuenire, poterit via aperiri ad myſteria vitæ, & paſsionis Domini, ſi nonnullæ veritates Theologicæ proponantur. v. g. cum de Incarnatione agitur, ſi cauſæ eius, & fructus explicentur; aut cum de paſsione, ſi cauſæ acerbitatis eius: ſi etiam inſinuentur modi eã meditandi, v. g. ad compatiendum, ad imitandum, ad admirationem, & ſic de alijs.

Poſtremo qui ſunt iam prouectiores in rebus ſpiritualibus, & meditando magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs ſi interdum ad ſpiritum colligendum, & feruorem haurien dum ſe recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum, vt miſsionem, aut aliquid eiuſmodi, cum nec eadem ſit omnium diſpoſitio, nec vna menſura, non videtur quicquam præſcribendum circa materiam, ſed poſſunt ea meditari, quæ ſibi vtilia putauerint ad eum finem conſequendum, quem intendunt. Credendum eſt enim quod ex notitia quam ex exercitijs

Patris

Patris N. Ignatij antea iam habebant, & ex vnctione ſpiritus adiuti, inoffenſo pede, immo magna cum vtilitate per hanc viam current. Quod attinet ad electionem ſtatus, ea non eſt noſtris danda in exercitijs. De electione autem negocij, aut actionis alicuius conſultare non eſt proprium exercitiorum; ſed poteſt fieri etiam extra exercitia omni tempore, & occaſione, & ideo in hac etiam diligenter inſtruendi ſunt noſtri, vt ſciant bene vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent ſtatuere de re aliqua dubia, maxime ſi non poſſint cum ſuis conſultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & deniq. in rebus omnibus, quas coram Deo conſtituere, ac definire oporteat, ſemper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligendo præſcribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, quæ noſtros iuuare poſsint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiuſmodi re, iuxta cuiuſq. rei qualitatem.

De prima hebdoma in vniuerſum.
Cap. VII.

OMnia hæc exercitia à Patre N. Ignatio in quatuor hebdomadas diſtributa ſunt, quæ quidem hebdomadæ non tam numero dierum, quàm materiæ genere diſtinguuntur; & ideo non neceſſe eſt, vt ſeptem, vel octo dierum

circulus in ſingulis conſumatur, ſed ſufficit vt illi affectus, vel fructus inueniantur, qui in vnaquaq. exquiruntur. Prima continet conſiderationem peccatorum, vt eorum fœditatem cognoſcamus, vereq. deteſtemnr cum dolore, & ſatisfactione conuenienti. Secunda proponit vitam Chriſti ad excitandum in nobis deſiderium, ac ſtudium eam imitandi, quam imitationem, vt melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ ſtatum, qui ſit maxime ex voluntate Dei; vel ſi iam eligi non poſsit, dantur quædam monita, ad eum in quo quisq. ſit, reformandum. Tertia continet paſſionem Chriſti, qua miſeratio, dolor, confuſio generatur, & illud imitationis deſiderium vna cum Dei amore vehementius inflammatur. Quarta demum eſt de Reſurrectione Chriſti, eiusq. glorioſis apparitionibus, & de beneficijs diuinis, & ſimilibus, quæ pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum. Igitur in hac prima hebdomada proponuntur media, quæ ad animam purgandam per contritionem, & confeſsionem pertinent, & ad veram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare poſſunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit exercitia, vt peccati malitiam, ſuamq. abiectionem, & vilitatem agnoſcat; eamq. ex animo intime ſentiat. Quam ob cauſam expediret, vt hoc tempore ſi ſacerdos ſit, ex hoc ſpiritu humilitatis abſtineat à quotidiana celebratione, niſi deuotio, aut profectus ſpiri-

tualis, aut aliqua obligatio ad id impellat, vt poſtea generali confeſsione peracta, maiori cum præparatione, fiducia ac reuerentia ad ſacrificium altaris redeat.

Notandum etiam hanc primam hebdomadam eſſe fundamentum, ac baſim cæterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiam ſi quis alia exercitia huius hebdomadæ, aut etiam omnia integra feciſſet, & denuo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum eſſet, quamuis breuius expediri poſſet.

Igitur poſtquam aliquis in eum locum venerit, vbi exercitijs vacaturus eſt, ea ipſa nocte debet Inſtructor ad eum adire, & priuſquã tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam, & quintam, & ex decimaſeptima illam admonitionem de animo aperiendo, item ex viginti id quod dicitur de vtilitate ſeceſſus in loco ſeparato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, vt moneat exercitantem de ijs, quæ ſupra cap. 2. diximus eum eſſe monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia ſimul, ſed quantum prudentia dictabit.

Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, In primis, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit exercitia, ſed in diſcurſu exercitiorum, ſi quid dubium, vel obſcurum occurrat, aut ob aliquam exercitantis

diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

De Fundamento. Cap, VIII.

PRimus ingreſſus in hãc primam hebdomadã fit per cõſiderationem vltimi finis, quæ conſideratio ideo dicitur Fundamẽtum, quia eſt baſis totius ædificij moralis, & ſpiritualis. Poteſt autem diuidi in tres partes, primo in finem propter quem homo creatus eſt. ſecundo in media ad conſequendum hunc finem. tertio in difficultatem eligendi hoc, vel illud mediũ, cum ignoremus quid magis aptũ ſit ad huius finis confecutionem, omnis autem error in hac parte non poſsit eſſe non damnoſus, & periculoſus. Ex quo naſcetur etiam quartum, vt homo ponat ſe in illa omnimoda indifferentia, & æquilibrio. Hæc autem indifferentia eſt maximi momenti, & admonendus eſt exercitans, quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmius futurum ædificium; idq. etiam indicauit Pater N. Ignatius annot. decimaquinta, & decimaſexta ex viginti.

In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondum aſſueuerint orationi videri poteſt aridior, addi poterunt aliquę excurſiones ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum eſſe hominem, poteſt ſimul cogitari à Deo eſſe creatũ de nihilo, & ſimul quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo ſemper ab illo in eſſe conſeruetur, ſed

Sed horum conſideratio non tam dirigēda eſt ad gratitudinem, vt fit cum conſiderantur beneficia Dei, verum ad ſcopum huius fundamēti, nempe, quòd illa omnia à Deo data ſint, vt perueniremus ad illum vltimum finem. Vnde etiam poteſt homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad ſeipſum, quomodo hactenus habuerit ſe ad finem, & ad media, quantum aberrauerit, quòd creaturis abuſus ſit, quæ illi adiumento eſſe debuerunt, vt iam quaſi in generali iaciat fundamēta ad cognoſcendam deformitatem vitæ ſuæ, quod poſtea vberius, & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

In meditatione huius fundamēti liber exercitiorum non præſcribit certas horas, vt fit in exercitijs ſequentibus, ſed vt facili initio inchoemus, vnuſquisq. pro viribus, & pro deuotione ſua ad id tempus ſibi aſſumat: vel ſi opus ſit, Inſtructor ei præſcribat.

Debet autem curare vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quàm maxime menti infigatur, quoniam vt fundamentum fabricæ totam ipſam ſuſtinet, ita hæc veritas influit in omnia exercitia, & præſertim in ipſam electionem ſtatus, quæ tota fere hinc pendet, & ideo quo melius hæc meditatio ſucceſſerit, eo etiam melius reliqua ſuccedunt.

De du-

De duplici examine. *Cap.* IX.

DVM durat meditatio fundamenti debet Inſtructor exercitantem aliquoties viſitare, & ſemper ei aliquid noui in ſcriptis afferre, quia ſic videtur quodammodo leuari tædium, & melius etiam percipi quæ ſingula proponuntur. Igitur in primo congreſſu poſt datum fundamentum datur examen particulare, in quo tradendo ſignificandum eſt ei, in quouis homine vnum, aut alterum vitium ſiue peccatum eſſe ſolere prȩcipuum, & quod in eo ſit quaſi cauſa, & radix aliorum. Et licet in aliquo plura eſſent præcipua, expedire tamen, vt vnum deligatur ad quod extirpãdum toti incumbamus, vt eo ſuperato ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc conatum, & ſtudiũ transferamus. Huic igitur rei ſeruit examen particulare, cuius vſus etſi poſt peracta exercitia eſſe debet toto vitȩ tempore, nũc tamen inchoatur, tũ vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa exercitia, & eorum additiones. Eſt autem multum commendandus huius examinis vſus propter magnam eius vtilitatem, præſertim ad conſequendam animi puritatem, vt docet Caſsianus Colla. 4. & 5. Bernardus ſæpe. Itaq. in fine exercitiorum cum diſcedenti dantur præcepta vitæ bene inſtituendæ, hoc in primis inculcandum eſt. Additiones autem illæ quattuor

tuor dictandæ ne ſint, an verbo tantum explicandæ prudentiæ Inſtructoris relinquatur. Deinde eadem die, & ſequenti datur examen generale, & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, ſed inſtructionis cuiuſdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoſcenda peccata vitæ præteritæ. Quod vero attinet ad examen generale non eſt dubium, quin aliæ etiam multæ ſint peccatorum ſpecies, quæ hic non ponuntur, ſed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autẽ peti poſſunt ab alijs auctoribus, qui ex profeſſo de hoc agunt, vel hoc examen pro ijs tãtum conſcriptũ eſt, qui iam paulo magis ſpirituales ſunt, & ab alijs grauioribus peccatis abſtinent, in hęc aut frequẽtius incidere ſolẽt. Itaque non fuit mens P. N. Ignatij tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, ſed tantum, vt dictum eſt, pios animos admonere de ijs quæ frequentiora ſunt.

Porro examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciẽdum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam diſtinctionem peccatorum, quæ fiunt, cogitatione, locutione, & opere.

De exercitijs primæ hebdomadæ. *Cap. X.*

CIrca ordinem tradendi exercitia ſequendus eſt is qui ponitur in ipſo libro exercitio-

citiorum, nẽpe vt prima hora fiat exercitium trium potẽtiarum, ſecunda autẽ peccatorum: tertia vero & quarta repetitiones vtriuſque; ſi autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantũ quattuor horæ, hoc exercitium de inferno differendum erit in diem ſequentem, quo eodem die poſſunt dari etiam alia exercitia de morte, de iudicio, cum ſuis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, ſed cum aliquibus nouis pũctis, vt in materia peccati, proponendo effectus quos facit in animo, aut aliquid eiuſmodi, ſic enim tollitur tædium, & materiæ profundius penetrantur.

Porro primum exercitium illud eſt, quod appellatur trium potentiarum, non quia in alijs etiam non exerceantur hæ tres potentiæ; ſed voluit P. N. Ignatius in hoc quaſi aditu, & principio omnium exercitiorum, viam monſtrare, quæ in meditando tenenda eſt, nempe, vt per memoriam adiuuaretur ratio ad diſcurrendum, ſiue ratiocinandum; per diſcurſum autem excitaretur volũtas, & affectus, idq. actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum. Itaq. in hoc primo exercitio ſunt ſigillatim explicanda exercitanti omnia, quæ in ſequentibus exercitijs futura ſunt vſui, quis ſcilicet modus ſeruandus, vt cũ attentione, & ſine capitis læſione perſeuerari poſsit, & quomodo ſe animus colligere, collectumq. tenere debeat, & quod licet adhiben-

dus ſit intellectus ad cogitãdum, maior tamen habenda eſt cura affectus, & interioris guſtus, quàm vt multi cõceptus quantumuis pulchri, & acuti formentur, & alia eiuſmodi.

Hic etiam declaranda ſunt præludia, quorum vſus præſcribitur in omnibus exercitijs, & in primis quid ſit compoſitio loci, quæ nihil aliud eſt, quam fingere ſibi, & quaſi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quã meditamur, geſta eſt, vt ſtabulum in quo Chriſtus natus eſt, aut cœnaculum grande ſtratum, in quo Apoſtolorum pedes lauit, aut montem in quo paſſus eſt. Hac enim loci compoſitione valde iuuamur ad attẽtionem, & motionẽ animæ, quę hoc modo quaſi alligata phantaſia rei illi certæ alligatur ipſa quoque quodammodo ne euagetur, aut ſi quando diuertat, habet ad manum, quo ſe facile colligat, & reuocet in ſitum illum ſuum, in quo ſe ab initio compoſuit. Vnde S. Bonauẽtura in Procemio de vita Chriſti. Tu inquit ſi fructum ex his ſumere cupis, ita te præſentem exhibeas ijs, quæ per D.N.Ieſum Chriſtum dicta, & facta narrantur, ac ſi tuis oculis ea videres, & tuis auribus audires toto mentis affectu diligenter, delectabiliter, & moroſe omnibus alijs curis, & ſolicitudinibus tuis omiſsis. Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerum corporearum: nam in rebus incorporeis, vt eſt peccatum, & ſimilia, alia quædam eſt inſtituenda compoſitio loci, de qua dicitur ſatis clare in lib. exercitiorũ

in exercitio trium potentiarum.

Denique in hac loci repræſentatione vitandum eſt diligenter, ne nimis in ea fabricanda immoremur, vel nimiam vim capiti faciamus, quia non conſiſtit in ea fructus præcipuus meditationis, ſed eſt tantum via, & inſtrumentum ad ipſum fructum. Nec eſt dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatē, in quibus videlicet acrior eſt vis potentiæ imaginatiuæ. Alij vero quibus hoc difficilius eſt, non ita laborare debent, vt caput obtundant, quo ipſam meditationem impedirent.

In ſecundo exercitio, in primo puncto monendus eſt exercitans, ne deſcendat ad examinanda peccata ſigillatim, vt fieri ſolet, cū quis ſe ad confeſsionem parat. hoc enim poſtea facturus eſt extra meditationem: ſed hoc tempore in genere tātum proponat ſibi ſua peccata, eorumq. multitudinem, & magnitudinem, vt concipiat confuſionem, & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & perſonas, vt hic dicitur. Tertium & quartum exercitium conſtat ex repetitione primi & ſecundi. Harum autem repetitionum vſus eſt valde vtilis. ſæpe enim fit, vt cum eiuſmodi materiæ primum cogitantur, intellectus paſcatur illa rerum nouitate, ac curioſitate quadam, poſtea vero cum ſpeculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potiſsimum conſiſtit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi ſunt longi diſcur-

ſus,

ſus,ſed tantum proponere ſibi oportet,& quaſi percurrere,quæ prius meditati ſumus, & in ijs immorandum voluntate,& affectu, & hæc etiã eſt cauſa, cur plura hic colloquia ſint,quam in prioribus exercitijs. Quod auté dicitur in lib. exerc.in III.exer. primę hebd.repetitioné hãc faciendã de ijs, in quibus antea maiorem conſolationem, aut deſolationem ſenſerimus, ita intelligendum eſt, vt præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorem attulerunt, ſed etiam expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem ſenſimus, quia ſæpe contingit, vt deinde in ipſis maiorem cõſolationis copiam ſentiamus. Immo etiam bis repeti poteſt idem ſi magna ſentitur, conſolatio, aut alius bonus, & ſpiritualis affectus,& hoc potiſsimum in prima hebdomada.

Præter quinq. hæc exercitia P. N. Ignatij poſſunt addi alia, vt in fine quinti exercitij dicitur,vt de alijs peccati pœnis,de morte, de iudicio, vel de alijs cruciatibus Inferni, & quidem hæc rariſsime omittenda videntur, quia multum habent momenti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum viſibiliũ, & in his meditationibus concipit anima timorem ſanctum Domini, vt pariat ſpiritum ſalutis.

In fine cuiuſlibet exercitij ſemper fieri debet colloquium, vt in libro exercitiorum præſcribitur,nec tamen prohibetur,quin iuxta cuiuſque deuotionem etiam in principio, & in medio

medio alia colloquia, & petitiones fieri poſſint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus eſt in fine, cum anima ex meditatione magis eleuatam ſe ſentit. Illa enim ſunt aptiſsima colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, vt ipſe affectus varius eſt. Interdum enim homo agit cum Deo, vt filius cũ patre, interdũ vt ſeruus cum Domino, modo vt amicus cum amico, modo etiam vt reus cũ Iudice, aliquando etiam petens aliquod donum, aliquãdo gratias agens de beneficijs acceptis, alias accuſando ſe ipſum, alias communicando cum eo familiariter. In quo notandum quod dicitur in tertia annotatione ex viginti, hæc colloquia, quando fiunt cum Deo, aut cum ſanctis requirere maiorem reuerentiam, quam ipſas meditationes, & ſpeculationes. In particulari vero colloquium ſecundum ad Chriſtum vt impetret à Patre, explicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non vt eſt Deus, ſed vt homo mediator, & aduocatus, vt interpellet pro nobis,

Additiones quæ in libro exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ſunt pridie quam incipiantur exercitia, nempe meditatio, quæ dicitur trium potentiarum, & reliquæ, quia in ijs agitur de multis, quæ adiuuãt meditationem. Decima tamen additio poſſet differri in ſequentem diem, quia non eſt adeo neceſſarium, vt detur illo die. Deinde ſequentibus diebus dandæ ſunt reliquæ additiones,

& regulæ de diſcernendis ſpiritibus, quæ conueniunt primæ hebdomadæ, & quæ conuenire videbuntur exercitanti, quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id Inſtructoris iudicio permittitur.

Hæ additiones curandum eſt, vt exacte ſeruentur, quia ex ipſis valde pendet fructus ſpiritualis exercitiorum, quãquam ex altera parte caueri etiam debet omnis exceſſus, & habenda eſt ratio perſonarum, & complexionum, vt ſi qui eſſent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus eſt eis animus, & idem de perſonis imbecillioris valetudinis, & inſuetis ad hos labores, & ideo opus eſt prudẽtia, & diſcretione. experientia enim oſtendit quibuſdam profuiſſe quod eis concederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis, alijs autem profuit ſeueritas, & rigor, ſemper tamen mixtus ſuauitate.

De Confeſsione generali. Cap. XI.

Siue exercitans verſetur in primis quinque exercitijs, ſiue alia adiungantur, cum iam id ſatis conſecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem, & ad id ſerio conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per exercitia, quàm per additiones iudicabitur, moneri debet, vt ſe ad generalem cõfeſsionem diſponat, & niſi in-

ſtructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad compūctionem peccatorum faciat, vel ſi id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

Vt autem hoc diligentius, & accuratius faciat, indicandum eſt ei quantæ ſint vtilitates huius confeſsionis generalis, de quibus vtilitatibus agitur in ipſo libro Exercitiorum poſt examen generale. Quòd ſi nulla alia eſſet, hoc certe ſatis eſſe deberet, quòd experimur homines plerumque, aut ſine examine ſufficienti, aut ſine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ propoſito ad confeſsionem accedere, ac propterea ad conſequendam pacem conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, qui ſi non antea, ſaltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum ſalutis æternæ adducere ſolent, multum prodeſt, ſemel ſe ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere. Quam etiam ob cauſam, etſi cauendum eſt à nimia anxietate in facienda hac confeſsione, ita ne ſemper deinde maneant ſcrupuli, ac reliquiæ, vt quibuſdam contingit, tamen ex altera parte ſtudendum & conandum eſt, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt poſtea ſecura eſſe poſsit anima, ſe feciſſe quod in ſe erat; nam ſine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conſcientiæ, quam diximus. Ideo præter proprium ſtudium, & diligentiam exercitantis iuuandus eſt etiam ali-

qua

qua via, & methodo, nempe directorio aliquo ad bene confitendum; cuiuſmodi iam multa extant bona, & apta, ſi opus fuerit, & pro cuiuſque indigentia.

Aliquando etiam, præſertim inſignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de ſtatibus, vt attente conſiderent, quæ ad ſuum ſtatum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quę ſi noſtri per ſe proponerent, fortaſſe non tantam ijs fidem haberent, & poſſent putare eos eſſe nimios in vrgendis conſcientijs.

Hanc generalem cõfeſsionem, vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit exercitia: ſi, tamen exercitans ei confiteri mallet pro ſua deuotione, vel ſacerdotum penuria, aut aliæ cauſæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipſi fieri poſſet.

De fine primæ hebdomadæ. Cap. XIII.

QVoniam, vt ſupra dictum eſt, exercitiorum hebdomadæ non dierum ſpatio definiuntur, ſed ex effectu, qui in eis prætenditur, ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel tardius quiſque contritionem, deuotionem, vel meditandi modum aſſecutus fuerit. Alij enim celerius, alij ſerius eo perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multũ proficiũt in via ſpiritus, & qui iam ab aliquo tem-

pore Sacraméta frequentant, aut qui multum cupiunt ſtatuere de modo vitæ ſuæ, in quo magis Deo domino ſeruire poſsint, non eſſe diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo ſi fieri poſsit, quatuor, aut quinque diebus abſoluere eam debent. Contra vero faciendum in ijs, qui nõ ita diſpoſiti ſunt. hi enim vt peccata ſua defleant, & vt peccati turpitudinẽ, ac fœditatem agnoſcãt, debẽt diutius in his exerceri.

Qui abſolutis exercitijs primæ hebdomadæ ad reliqua progreſſurus eſt, poſtquam generaliter confeſſus fuerit, & communionem ſumpſerit, ſaltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenſo meditandi. Interim tamen poſſet in mẽte verſare parabolã illam filij prodigi, applicando eam ad ſeipſum, aut aliquid eiuſmodi. Porro ad cõmunionem eſt ita etiam diſponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & guſtu, & ob eam cauſam danda eſt ei aliqua meditatio ad hoc apta.

De ſecunda hebdomada, & primo de fine qui in ea prætenditur. Cap. XIII.

Finis, & ſcopus, qui exercitijs omnibus primæ hebdomadæ præfixus eſt, hic præcipue eſt cognoſcere quod errauimus ab ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimũ illum finẽ, cuius cauſa creati ſumus, & conſequenter dolere de tali, & tanto errore, & concipere intenſum deſideriũ redeundi in illam viam, & in ea ſemper perſe-

perſeuerandi. In hac autẽ ſecunda hebdomada finis eſt, proponere ſibi Chriſtũ dominũ, ac Saluatoré noſtrum, vt verã viam, iuxta illud, quod ipſe dixit. Ego ſum via, veritas, & vita, & Nemo venit ad Patré niſi per me. Ipſe enim eſt exemplar à Patre hominibus propoſitum, cuius imitatione emẽdemus, & componamus mores noſtros corruptos, & dirigamus pedes noſtros in viam pacis. Quare cum Chriſti vita ſit perfectiſsima, & ipſa idea virtutis, & ſanctitatis, ſequitur, vt quo vita noſtra propius ad eam imitatione acceſſerit, ipſa quoque perfectior ſit, imnio & propius accedat ad vltimum finem ſuum, ideoq. eo etiam facilior ſit. Propter hanc cauſam hæc ſecunda hebdomada reſpondet viæ illuminatiuæ, quia Chriſtus eſt ſol iuſtitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & ad hoc venit, vt illuminaret ſedentes in tenebris, & vmbra mortis, & quoniam peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animam, eamq. impediunt, & retrahunt à Chriſti imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis exercitijs, & meditationibus.

Diſpoſitio quam P. N. Ignatius requirebat in ijs, qui facturi eſſent exercitia huius hebdomadæ, eſt, vt oſtẽdant feruorem, ac deſiderium progrediendi vlterius ad deliberandum de ſtatu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet, etiam ſi cuperet progredi in meditationibus, melius eſſet eum differre ad vnum, aut alterum

menſem. Hoc enim negocium eiuſmodi eſt, vt niſi cum feruore ſpiritus ſuſcipiatur, non poſsit habere bonum ſucceſſum. requirit enim magnum, & fortem, & conſtantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat. Verum eſt quod ſi quis eſſet, à quo nihil magnum ſperari poſſet, quia non eſſet admodum capax, vel impeditus eſſet ſtatu matrimonij, poſſet pro eius captu, aliquid addi de ſequentibus hebdomadis, vt dirigatur in ſtatu, in quo eſt ad bene viuendum in eo. Ceteros autem melius eſt relinquere cum fame, vt ſciant adhuc ſibi reſtare aliquid quod faciant. Contingit enim ſæpe vt hac dilatione experiētia ipſa apertius eis detegat ſuas neceſsitates, & infirmitates; quod facit, vt deinde ardentiores, & magis diſpoſiti redeant.

De exercitijs ſecundæ hebdomadæ. Cap. XIIII.

PRimum exercitium in hac ſecunda hebdomada, eſt de Regno Chriſti, quod tamen non computatur inter meditationes, quia prima eſt de incarnatione Domini. Eſt igitur quaſi fundamētum quoddam, aut proœmium totius huius tractatus, & ſumma, ac compendium vitæ, & operum Chriſti Domini in eo negotio, quod ei commiſerat Pater, de quo Eſaias, Opus illius coram eo; & ipſe Dominus, Opus quod dediſti mihi, vt facerem. Et ſtatim addit,

addit, quid nam id eſſet, Clarificaui te ſuper terram, manifeſtaui nomen tuum hominibus. Vocat autem omnes homines in ſocietatem tãti,& tam glorioſi operis, vnumquemq. iuxta ſuum gradum. Ex quo iam incipit apparere diuerſitas graduum in imitatione Chriſti. Diſpoſitio autẽ quæ requiritur in anima eius, qui facit exercitia, hæc eſt, vt quantum eſt ex ſua parte tẽdat in id quod perfectius eſt, ſi Dominus dederit gratiam, & vires. Vnde aperte colligitur ex hoc iam loco animam incipere præparari,& diſponi ad electionem ſtatus, quæ poſtea ſuo loco expreſsius proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritus ſancti hic anima excitatur ad perfectionem, vt deinde hanc eandem perfectionem eliciat,& indaget in omnibus ſequentibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis, & aliarum, & ita perfectionis ſemina, quæ hic ſparguntur, per illas deinde meditationes latenter creſcant, & promoueantur, donec in tempore electionis ſuum fructũ ferant. Atque hoc bene notandum eſt Inſtructori pro ſua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantem, ſed potius ſinat res ipſas per ſe in eius anima operari, vimq. ſuam exercere. Neque hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, ſicut etiã quæ deinde ſequetur de duobus vexillis, tradi poſsit etiã ijs qui non ſunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuuari poſſunt: ſiquidem in genere tantum agunt de ijs, quæ ad maiorem Dei

gloriam ab vnoquoque fieri poſſunt in Dei obſequio pro cuiusque capacitate.

In hac ſecunda hebdomada notandum eſt, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium ſit conſtitutio loci, hic ante conſtitutionem loci ponitur quædam repræſentatio hiſtoriæ, ſeu myſterij quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligendum eſt, vt tunc immorari debeamus in meditando illo myſterio. Sic enim nihil differret præludium à meditatione, ſed ita eſt accipiendum, vt in primo illo præludio proponatur hiſtoria generatim, & quaſi tota in communi, vt ſciatur materia, de qua tunc cogitandum eſt, & anima incipiat in ea actuari, & ad eam eleuari, deinde vero in ipſa meditatione incipiat in ſingulis eius partibus immorari, easq. ponderare, & penetrare. Vt cum quis conijcit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua ſit varietas rerum pictarum, prius vnico intuitu omnia confuſe cernit, & ſcit quid in ea tabula contineatur, poſtea vero figit oculos in ſingulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ ſunt, easq. ſigillatim melius, & accuratius perpendit.

Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, ſumenda erunt in fine libelli exercitiorum, vbi myſteria vitæ Chriſti ordine poſita ſunt diſtincta fere ſingula tribus punctis, etſi ſimplicioribus, qui ea non legerint, aut legere nō poſsint in Euāgelijs, explicatius

tradi

tradi oportebit addita breui declaratione, vt dicitur ſecunda Annotatione ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis, & Natiuitatis etiam dicitur de contemplãdis perſonis, & earũ verbis, & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus diſtributionem quę in fine libri ponitur, nempe cogitando hęc in ſingulis punctis, vt occurrunt ordine ſuo, nõ autem quod neceſſarium ſit omnes prius perſonas totius myſterij, deinde omnia verba eiuſdem, ac demum opera ſeparatim meditari: hoc enim præſertim in quibuſdam meditationibus pareret confuſionem. Quare hoc tãtum voluit P. Ignatius regulam dare in ſingulis pũctis, quo meditantis intentio ferri debeat, primum quidem in ipſas perſonas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad verba, ſi prius verba, vel ad facta, ſi prius occurrant facta. Et ita abſoluto vno puncto tranſeatur ad aliud, eundem ordinem in eo ſeruando. Cæterum etſi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin vt dicitur in tertio Notabili quartæ hebdomadæ, poſsint etiam addi alia puncta, vt v. g. cogitationes, & affectus perſonarum interiores, tum etiam virtutes, & præterea modus, & finis myſteriorum, quæ occurrunt, cauſa item, & effectus, tempus, & reliquæ circunſtantiæ, vt fœcundior ſit meditatio, & maior eius fructus.

Exercitium quintum, quod eſt applicatio ſenſuum, eſt facile valde, & vtile, imaginando

nos

nos videre,& audire verba,aut ſtrepitum ſi qui fit,vel tangere, aut oſculari, ſiue loca, ſiue perſonas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentia & modeſtia,ac timore. Olfactum P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiā animæ ex donis Dei, & guſtū ad guſtandū eius dulcedinē, quod vtrūq. ſignificat præſentiā quandam rei,vel perſonarum, quas meditamur cū guſtu & amore earum tenero.Quod autem hic dicitur facta meditatione Incarnationis & Natiuitatis,faciēdam deinde ſeparatim hanc applicationem ſenſuum, intelligendum eſt idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Chriſti, & ſi non magnopere refert, vt fiat ſemper in meditatione ſeparata:ſed poteſt etiam fieri in eadem meditatione, diuerſo tamen tempore, & hoc præſertim in quibuſdā exercitijs, in quibus nō adeo locum habet hæc applicatio ſenſuum, vt vnam horam occupet. Differt autem applicatio iſta ſenſuum à meditatione,quoniam meditatio eſt magis intellectualis, & magis verſatur in ratiocinatione, & omnino eſt altior. diſcurrit enim per cauſas illorum myſteriorum,& effecta,& in eis inueſtigat attributa Dei, vt bonitatem, ſapientiam,charitatē,& reliqua. At vero applicatio non diſcurrit, ſed tantum inhæret in illis ſenſibilibus,vt in aſpectu,& auditu,& reliquis eiuſmodi,quibus fruitur, & delectatur cum profectu ſpirituali. Eſt autem eius duplex vtilitas, interdum enim cum anima non poteſt profun-

diora ſpeculari, dum in his immoratur paulatim diſponitur, & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impinguata, & feruens deuotione ex cognitione illorum myſteriorum altiorum, deſcendens deinde ad hæc ſenſibilia, in omnibus inuenit paſtum,& conſolationem,& fructum ex abundantia amoris, qui facit vt minima quæque ac vel ipſi nutus magnificant, & materiam amoris, & conſolationis præbeant. In myſterijs Chriſti tradendis debet Inſtructor ea deſumere ex ipſo libro excitiorum, in fine, vbi, vt dictũ eſt, deſcripta ſunt cum ſuis punctis. Quare qui magis verſati ſunt in meditando, ijs ſatis erit dictare,vel dare in ſcriptis puncta, vt ibi habentur, admonendo, vt ſemper eandem formam teneant,quam prima die. Cum alijs autem minus verſatis oportebit ad particularia magis deſcendere, accommodando prælud‍ia ad materiam,& introducendo eos, vt ſciant ſibi proponere perſonas cum ſuis circumſtantijs, tum earum verba & facta &c.

Si qui ſe exercet, fatigatus videatur, immo etiam ſi non adeo fatigatus ſit, tamen vt melius durare poſsit,expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi, & tunc omitti poterit meditatio,quæ fit media nocte,& retineri aliæ quattuor horæ.

Poteſt etiam in hac hebdomada, & ſequentibus poſt abſolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber,ſed eiuſmodi,qui pieta-

tem

tem potius nutriat, quam intellectum nouitatibus exerceat, vt sũt aliqua ex operibus S. Bernardi, vel Gerſon de imitatione Chriſti, vel Granata. Si vero liber hic contineret aliquem tractatũ de Chriſti myſterijs, non expediret, vt ea legerentur, de quibus poſtea faciendæ ſunt meditationes, ſed de quibus iam factæ ſunt, vel quæ eo die ſunt faciendæ.

Quod attinet ad viſitandum eum, qui exercetur, ſemel ſaltem eſſet viſitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore ſolent incidere frequentiores deſolationes & perplexitates, quæ crebriorem viſitationem requirũt.

De electione. Cap. XV.

IN omnibus exercitijs nullus eſt difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem, & diſcretionem ſpiritualem requirat, quam electionis, quoniam hoc tempus expoſitum eſt diuerſis motibus animi, & ſæpe etiam erroribus, cum homo non ſolum à malo vincatur, ſed plerunque etiam boni, & recti imagine fallatur. In hac ergo materia illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendũ, quanti referat eligere ſtatum vitæ. Nam ſi homo, vt rationalis, debet omnibus ſuis actionibus ponere finem congruentem rationi, Chriſtianus autem debet omnia opera ſua dirigere ad finem ſupernaturalem: ſi hæc ergo in ſingulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo ſta-

do ſtatu, ex quo ſcilicet conſequuntur fere omnia opera vitæ noſtræ, ita vt, ſi finis ipſius ſtatus ſit vitioſus, ea etiam quæ ad finem conſequũtur, oporteat eſſe vitioſa. Deinde vt in corpore animantis plura ſunt membra, neque omnia membra ſunt oculus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Eccleſiæ oportet eſſe varios gradus, & ſtatus. Huius autem diuiſionis, & partitionis auctor eſt ſpiritus ſanctus, ad quem pertinet ſingulis ſuum locum tribuere. Vnde Apoſtolus eodem loco: diuiſiones gratiarum ſunt, idem autẽ ſpiritus, & diuiſiones miniſteriorũ ſunt, idem autem dominus, & diuiſiones operationum, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Ex quo conſtat, vt famuli à ſuo domino ſuo quiſque operi, ac muneri deſtinantur; ſic homines à Deo; ac proinde nõ debere hominem impedire in ſe ipſo id, quod Deus in eo, & de eo agere vult, ſed oportere vt ei fideliter ſeruiat in quacunq. re eius maieſtas voluerit. Accedit etiam propria vtilitas, eaq. magna, quoniam pertinet ad ſalutem æternam. Nam etſi Deus nemini negat auxiliũ neceſſarium ad ſalutem, tamẽ non eſt dubium, quin iјs multo abundantius gratiam ſuam, & lumen atque opem communicet, qui non ſe in aliquem vitæ ſtatum ex libito ſuo intruſerunt, ſed eum elegerunt, quem præmiſſa diligenti conſideratione putarunt eſſe iuxta diuinum beneplacitum.

Denique ſi nos in tanta re noſtro iudicio, ac

placito

placitõ gubernare velimus, facile in maximos & maxime pernicioſos errores incidemus, ſi vero Dei voluntatem executi fuerimus, ille vt Pater, & creator noſter, nihil de nobis ſtatuet, quod nobis vtile, & ſalutare non ſit, immo vero etiam aptum, & accommodatum nobis, quoniam ipſe noſcit figmentum noſtrum. Hæc igitur & alia in hanc ſententiam non ſolum Inſtructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum ſtudium adhibeat, ſed multo magis ei, qui facit exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeo neceſſariam.

Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo ſeruetur primo dicemus quales eſſe debeant, qui ad electionem admittuntur; ſecundo quales ij qui eos dirigunt; tertio quæ ſint res, de quibus eſt electio: quarto quæ in ea regulæ ſeruandæ, quinto quis ſit ordo, & praxis electionis faciendæ.

Circa primum, apertum eſt non omnes eſſe admittendos ad electionem ſtatus. Qui enim iam tenent ſtatum determinatum, vt coniugati, aut religioſi non debent de hoc agere, ſed tãtum iuuari debent, vt in ſuo quiſque ſtatu ad perfectionẽ tendat pro menſura gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc ſtatum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, vt habetur in ſeptima parte Conſt. c. 4. lit. F. vbi dicitur quod non niſi paucis, ijſq. huiuſmodi, vt ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus

ſperetur.

ſperetur. Igitur, qui vel incapaces eſſent huius perfectionis, aut quos conſtet habere paſsiones quaſdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles, nō eſſent admittendi, niſi tam certa ſigna eſſent peculiaris cuiuſdam gratiæ, vt hæc omnia ſuppleret. Secundo præter naturam, & mores aptos, requiritur etiam, vt ille cui datur electio, eam ipſe deſideret, & petat. Et hoc omnino neceſſarium eſt, & nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquam quod qui ſic affectus eſt, omnia quæ ei dicentur, cum ſuſpicione accipiet, & ideo ijs iuuari non poterit, eſt etiam ea cauſa, quod in electione facienda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, & feruens eſt; quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, & ideo nunquam eas ſuperare poterit.

Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, ſtudeat eſſe liber ab omni affectu inordinato, & plane ad omnia indifferens, ad hoc vero vnum inclinatus, vt ſanctum Dei beneplacitum ſequatur, quodcunq. illud eſſe cognouerit. Quare ſi cerneretur eum nimis propēdere ad diuitias, minus autē ad paupertatē, non eſſet bene diſpoſitus, nec ſperandus eſſet bonus exitus in electione. Ille enim affectus auerſus à via perfectiori, & ad imperfectiorem conuerſus intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui conſentaneas. Ac cum vt

dici

dici ſolet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret vt exiſtimaret illam eſſe Dei voluntatem, quæ eſt ipſius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro exercitiorum, aut ſaltem ad ſecundum, cui comparando ſeruiunt meditationes de vexillis, & de tribus claſsibus & aliæ, de quibus infra dicetur, & ideo eſſet in ijs meditationibus diutius retinendus, vt paulatim diſponatur, ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligẽtia, partim id à Deo petẽdo feruentibus orationibus. Quod ſi ad hãc reſignationem & indifferentiam non peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda eſt, & tunc ſi ita expedire videbitur, procedendum in reliquis exercitijs faciendis, vt ſi fieri poteſt, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel poſt breue tempus finis eis imponendus.

Quarto omniũ optima eſt illa diſpoſitio vt non modo non magis propẽdeat ad terrena retinenda, ſed quoad fieri poteſt, voluntatem ſuã ſemper inflectere conetur ad id quod perfectius eſt. Nam licet re ipſa non id electurus ſit, quia fortaſſe Deus non eum vocet ad talem ſtatum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale deſiderium; ac proinde in his exercitijs ſemper proponitur via perfectior, tamquam magis optanda, & à Deo petenda. In quo valde notanda eſt ſententia quædam P. N. Ignatij, quæ inuenta eſt in quodam eius ſcripto,

pro, vbi, ita ait; debere Inſtructorem ita diſpo nere eum, qui eſt in exercitijs, vt omnino reſignatus ſit, tam ad conſilia ſequenda, quàm ad præcepta, immo vero quantum in ipſo eſt magis inclinatus ſit ad conſilia, ſi id maius Dei obſequium fuerit: & addit maiora vtiq. ſigna requiri ad ſtatuendum quòd ea ſit Dei voluntas, vt quis in eo ſtatu maneat, in quo ſatis ſit ſeruare præcepta, quàm vt viam conſiliorũ ingrediatur, quia Dominus tam aperte ad conſilia exhortatus eſt, at vero in illo ſtatu magna oſtendit eſſe pericula.

Vltima eſt ea diſpoſitio, quam idem P. Ignatius eodem loco præcipit, nempe vt qui facit electionem, colligat ſe totum intra ſe, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat ſenſus, claudat animum omnibus alijs rebus, nihilq. velit videre, aut audire quod nõ de ſurſum ſit. Quibus verbis duo indicantur. primũ vt anima non ſinat ſe diſtrahi ad alias cogitationes, ſed hoc vnum agat, & huic vni intenta ſit, ceteris omnibus negocijs à ſe reiectis. Alterum eſt, vt in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non ſint è cælo, ideſt nullas admittat, quæ ſapiant carnem, & ſanguinem, aut aliquid humanum, ac terrenum, quia omnia manare debent ex vno illo principio, quod eſt deſiderium gloriæ Dei, & exequendi eius voluntatem: hic enim eſt verus ille ſumptus ad ædificandam turrim, de qua eſt in Euangelio, & hoc magnam animæ fiduciam

affert, quòd Deus non ſinet eam decipi, quia cum eum in toto corde, & in veritate quærat, nunquam ſe Deus ab ea auertet, cuius ſcilicet tanta eſt bonitas, & amor in ſuam creaturam, vt etiam occurrat ſæpe non quærētibus. Quod licet ita ſit, & ea ſit perfecta electio, ad quam ſolius Dei amor impellit, tamen ſi præcipuus quidem eſſet amor Dei, ſed præter illum aliquid etiam accederet quod eodem inclinaret, modo non repugnans Dei legi, ac voluntati, & ex ſua natura bonum, vtputa conſolatio propria, & quies ſpiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eiuſmodi, non propterea improbanda eſſet electio. Hæc tamen oporteret ſemper minus eſſe præcipua, & minus præcipue mouere, & hæc ipſa ad Dei amorem referri.

Circa ſecundum, officium eius, qui tradit exercitia in hoc particulari negocio, eſt cooperari motioni diuinæ, eamq. non præire, ſed ſequi, & ad hoc diſponere animam eius qui facit exercitia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam, vel ad aliam partem vt dicitur in 15. annot. ex priorib. Etſi enim ex natura ſua licitum eſt, ac meritorium etiam hortari ad perfectiora, tamen vt eiuſmodi deliberationes ſolidius fiant, & ſine vlla humana perſuaſione, multo melius eſt permittere, vt ſolus Deus cum ſua Creatura tractet, nec aliquis

ter-

tertius intercedat: & hoc maxime in exercitijs, vbi ſe anima ad hoc ipſum diſponit. Ratio huius eſt, quia electio tantæ rei, vt eſt ſtatus vitæ, non debet niti perſuaſione, aut inductione humana, ſed ſola Dei voluntate alioqui metuendum eſſet illud, quod Dominus dixit, Omnis plantatio quam non plantauit Pater meus cæleſtis eradicabitur. Et cum in eiuſmodi via per ſe ardua, & deinde Dæmonum inuidiæ expoſita ſine dubio ſecuturæ ſint multæ tentationes, ac difficultates, non poteſt vllum auxilium, ac ſubleuatio expectari ab homine qui nos induxit, niſi leuemus oculos noſtros in cœlum, & dicere poſſimus Dominus ſolus Dux meus fuit, quoniam iuxta Apoſtolum ſperandum eſt, eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum vſque in finem. Ex quo colligitur eum qui dirigit in hac electione debere ipſum quoque ſuo modo indifferētem eſſe, vt fideliter peragat opus, quod ei cōmiſſum, & creditum eſt, idq. tantum reſpiciat, & cupiat, vt Dei voluntas, & beneplacitum compleatur, nihil apponens de ſuo ſpiritu proprio. hoc enim eſt immittere falcē in meſſem Dei, & præterea poſſet aliquando præbere materiā tentationum exercitanti, quia maneret ſemper aperta dæmoni hæc porta, ſuggerendi quod hominis inſtinctu ad religionē inductus eſſet. Perſuadeat autem ſibi illud tutum fore, ac ſine periculo quod indagauerit iuxta regulas ſanæ electionis. Tan-

tum diligens ſit in ſubleuando, ac dirigendo quem Dominus eius curæ ac fidei commiſit. Vigilet in detegendis fraudibus, & paralogiſmis Dæmonis, quoniam ex falſis principijs, qualia ille ſuggeret, ſequetur non niſi falſa conclusio. Animaduertat etiam contingere ſæpe vt quis ingrediatur in electionem cum optima diſpoſitione, & tamen in ipſo articulo eligendi inſurgat in ipſo aliquis ſiniſter affectus, qui omnia perturbet, & ſuffocet bonum ſemen, & ideo cautus ſit, & induſtrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

Circa tertium, illud certum eſt rem omnem, quæ ſub electionem cadat oportere eſſe bonam, ſiue ſit negocium aliquod particulare, ſiue ſtatus totius vitæ. Electio autem ſtatus verſatur circa duo ſit ne manendum in præceptis, an progrediendum ad conſilia, ſi conſilia ſequenda, num in Religione, an extra eam. Quanquam enim vix iam extra religionem ſeruari poſſunt, tamen poteſt eſſe talis natura, vt non ſit valde idonea ad communitatem vitæ, & obedientiam, & tamen poſsit ſeruare paupertatem & caſtitatem. tertio ſi in Religione, reſtat etiam in particulari quis ordo eligendus, quia alios vocat Dominus ad maiorem ſolitudinem, alios ad iuuandos proximos, & ipſa naturalis complexio vel corporis, vel etiam animæ alia alij inſtituto aptior eſt. Quarto electa peculiari religione, deliberatur etiam de tempore, & de modo id exequendi.

quendi. In eligenda hac autem vel illa religione, cauendum eſt, primo ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obſeruantia. ſecundo inter illas ipſas in quibus viget obſeruantia, præferenda eſt ea, cuius inſtitutum ſit perfectius, in quo dijudicando eſt optima doctrina ſancti Thomæ 2. 2. quæſt. 188. art. 6. & habenda eſt maxime ratio perſonæ, non ſolum iuxta vires & propenſionem, ſed etiam iuxta dotes, & talenta, quæ habet propter maius Dei obſequium. In tempore autem exequendi diuinam vocationem eſt interdum peculiaris difficultas, quoniam in his, quæ repugnant ſenſui, ſolet humana infirmitas procraſtinari quantum poteſt, & cauſas morarum innectere, ſeq. ipſam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum eſt, hanc ipſam difficultatem profligare in exercitijs, & cogitare quod ait ſanctus Ambroſius, Neſcit tarda molimina Spiritus ſancti gratia. Imitanda eſt etiam promptitudo Apoſtolorum relictis ſtatim retibus, & patre: valetq. illa ratio, Si aliquando, cur non modo? & ſi non modo, fortaſſe nunquam. Nunc enim recens eſt Dei motio, & eius auxilium, poſtea vero facile fieri poteſt, & fit quotidie, vt refrigeſcat hic ſpiritus, & ſic multo difficilius erit reſiſtere pugnæ carnis, & diaboli. Et hæc de electione conſiliorum. Si quis vero eligat ſeruare præcepta, reſtat adhuc conſultandum, in quo ſtatu, aut in qua ratione viuendi ea ſer-

uet, quæ ſingula diſcutienda ſunt, vt eo melius; & cum maiori luce vita inſtituatur. Deniq. in alijs particularibus negocijs, vt in ſuſcipienda aliqua re, vel non ſuſcipienda, vtendum eſt his ijſdem regulis, ſumendo ſcilicet eam partem ipſarum quæ ſufficit pro qualitate rei. Modus autem, ſeu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, eſt omnia metiri ex Dei honore, nullo habito reſpectu ad proprias commoditates, maxime temporales, vt intentio ſemper in Deum recta ſit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

Circa quartum declarāda ſunt tantum tria tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum: nam his bene cognitis, nihil ferè aliud deſiderari poſſe videtur. Sed de primo modo pauca ſunt dicenda, cum ſcilicet adeo clare conſtat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidem de ea poſsit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthei, & Pauli. Et quamuis iam non contingant eiuſmodi vocationes ita miraculoſæ, tamen & legimus, & videmus quaſdam, quæ quodammodo ad eas videntur accedere tanta claritate, & ſatisfactione ſpiritus, tamq. certa illuſtratione diuinæ voluntatis, vt ne in has quidem videatur cadere poſſe dubitatio. Sed hic modus nimis extraordinarius eſt, nec cadit ſub regulam: & ideo nec à Deo petendus, aut expectandus eſt, & ob hanc etiam cauſam, cum tam rarus ſit, non multum eſt in eo inſiſtendum, &

tan-

tantum obiter declarandus ei qui facit exercitia. Secundus igitur modus eſt magis ordinarius per inſpirationes, & motiones internas in voluntate, easq. tam efficaces, vt ſine vllo intellectus diſcurſu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei ſeruitutem, & ad perfectionem. Tertius modus procedit per viam intellectus, nempe ratiocinando, & ponderando rationes pro vna, & pro altera parte, & demum eligendo id quod, omnibus perpenſis, melius iudicatur. Itaque etiamſi hæ duæ potentiæ animæ ita coniunctæ ſint, vt vna ſine altera in eligendo operari non poſsit, eſt tamen hæc differentia, quòd in priori modo voluntas præcedit, intellectus vero ſequitur, & ab ea trahitur ſine vllo ſuo diſcurſu, aut cunctatione, in poſteriori autem præcedit intellectus ipſe, tamq. multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc ſuppoſito, quod motio illa ſit immediate à Deo, ſine dubio hic modus excellentior eſt, & altior, quia etiam Ariſtoteles, vt refert S. Tho. ita ait illis qui mouentur ſecundum inſtinctum diuinum, non expedire conſiliari ſecundum rationem humanam, quia mouētur à meliori principio, quam ſit humana ratio. Sed poſterior via nempe per ratiocinationem, & diſcurſum, eſt ſecurior, & tutior. Pro notitia autem prioris declarandū eſt exercenti ſe quid ſit conſolatio, & quid deſolatio de qua vtraque agitur in tertia, & quar

ta regula diſcernẽdi ſpiritus. Hæc autem conſolatio non eſt habitus, ſed veluti ſpiritualis paſsio data ſupernaturaliter, cuius natura eſt, vt dum præſens eſt, facile exerceãtur actus virtutis, immo cum delectatione & guſtu, & cum inflãmatione affectus. contra vero facit, vt opera carnis deſipiant, & inſuauia videãtur. Eius partes, vel modi varij ſunt, vt pax, & quies quædam interior, gaudium ſpirituale, lumen, & clarior cognitio rerũ diuinarum, lachrymæ, mentis eleuatio in Deũ, ſpes in Deo fixa, ſenſus rerũ æternarũ, cõuerſio ad cœleſtia, calor sãcti amoris, & ſi qui sũt ſimiles alij effectus, vel affectus, qui ſunt omnes à ſpiritu bono. Deſolatio cõtra eſt triſtitia, perturbatio animi, ſpes in rebus, vel perſonis humanis, amor rerum inferiorũ, ariditas, depreſsio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ ſunt omnia à ſpiritu malo.

Hoc igitur poſito ad cognoſcendum vtra ex duabus partibus, de quibus cõſultatur, magis placeat Deo, debet homo in ſe ipſo notare, & animaduertere, quãdo ſentit conſolationẽ, ad quam partẽ eum inclinet conſolatio, & trãquillitas animæ, & contra deſolatio cum eã ſentit, ad quam partẽ eum magis inclinet. Et cum his temporibus cõtrarijs videat ſe moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, naſci id ex principijs contrarijs. Proprium enim eſt ſpiritus mali, inuadere animam tempore deſolationis, eamq. obruere puſillanimitate, & triſtitia, & torpore; contra vero propriũ eſt boni

ſpiri-

ſpiritus, afferre animæ lætitiam, & tempore lætitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt conſtat ex regulis diſcretionis ſpirituum præſertim quæ huic ſecundę hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportunæ ſunt hoc tempore & ſine illis ferè ambulabitur in tenebris. Eſt etiam alter modus, & praxis huius rei, quam ponit P. N. Ignatius illa ſimilitudine eius qui præſentat Principi ſuo genus aliquod cibi, vt exploret quàm ei arrideat. Sic anima cum profunda humilitate, & feruenti amore, ac deſiderio gratificandi Deo, offerat ei diuerſis temporibus modo vnam modo alteram rem, obſeruans quænam ex illis a Deo magis accipiatur, & admittatur, dicens ſemper, Domine quid me vis facere? Quod non ſolum ore, aut leuiori mentis affectu, ſed toto corde, & multis cordibus, ſi tot haberet, ei dicendum, & ſentiendum eſt.

Porrò inter alia indicia diuinæ voluntatis vocantis ad ſtatum perfectiorem, illud eſt optimum, ſi anima ſentit ſibi promitti tantum pecuniæ ſpiritualis, quantum neceſſe ſit ad ædificandam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, ideſt ſi ſentit labores huius vitæ, qui alijs ita graues videntur, & ipſimet antea ita videri ſolebant, nunc leuiores, & faciliores reddi, ſic, vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, vel caſtitatis obſeruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non

adeo grauis ei videatur, vt de ſe ipſo ſcribit S. Auguſt. in libris Confeſſ. Secundum eſt indicium ſi hæ cogitationes pergunt ſemper mouere ad bonum. Satanas enim licet ab initio diſsimulet, in progreſſu tamen non poteſt diu ſe celare, quin incipiat depromere ſuum venenum. Denique de eiuſmodi ſignis boni, vel mali ſpiritus optime, & valde dilucide agitur in regulis diſcretionis ſpirituum poſterioribus lib. Exercitiorum, agit etiam Gerſon in libro de probatione ſpirituum, & Bonauentura de proceſſu relig. cap. 18. Atque hæc hactenus de ſecundo modo electionis, in quo ſi ita conſtet de diuina voluntate, vt anima planè confirmetur, & ſtabiliatur, nec deſideret maiorem certitudinem, poteſt hic cõquieſcere, ſin vero non ſufficiat, poterit progredi ad tertium modum. Hic autem bipertitus eſt, nam in prima parte ſunt ſex illa puncta, in ſecunda quattuor. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum eſt ad poſteriorẽ, qui eſt vltimus modus, qui in hac materia tradi poſsit. Pro hoc autem modo, ſicut etiam omni tempore, quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non eſt locus electionis, cum ſcriptũ ſit Eccleſ. 2. Ne feſtines in tempore obductionis, quare qui hanc tranquillitatem in ſe non ſentiret, ſatius eſſet vt progrediatur in meditationibus donec tempeſtas deferueat, & redeat ſerenitas, quoniã dum turbida eſt aqua, nihil

nihil in ea perſpici poteſt. Suppoſita ergo hac tranquillitate, proponenda ſunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur, & ſingula bene æſtimanda, & examinanda, vt videatur quænam præponderent. Tantum illud obſeruandum, & actuandum hic, quod ſupra attigimus, nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficiſci ex illo principio diuini obſequij, nec admittendos eſſe in hac conſultatione reſpectus humanos, aut terrenas cogitationes. Notandum eſt etiam quod hic tertius modus non ſolum tunc adhibendus eſt, cum in ſecundo modo nihil concluſum eſt, ſed etiam ſi facta ſit electio confert ad eam magis confirmãdam, & ſtabiliendam. Si enim anima certa eſſet, quod illa motio ſecundi modi eſſet a Deo, ſine dubio nihil ei eſſet amplius requirendum, ſed quia Angelus ſatanæ transfigurat ſe aliquando in Angelum lucis, ideo hæc generalis regula eſſe debet, valde periculoſum eſſe, cum homo vult ſe gubernare tantum per motus voluntatis, & ſenſus quoſdam interiores, non adhibendo conſiderationem debitam. Et ideo probatio & examen fieri debet per lumen, quia, vt dicit Apoſtolus, omne quod manifeſtatur lumẽ eſt. Hoc autem lumen poſt lumen fidei eſt etiam ipſa humana ratio adiuta tamen, & illuminata lumine fidei, quæ ipſa quoque a Deo eſt, & non poteſt vnum repugnare alteri, quia ne-

ceſſarium eſt vt verum vero conſonum ſit. Itaque hoc etiam ſignum eſt ſpiritus mali, quando refugit hoc examen, quia amat tenebras, & non vult venire ad lucem, vt non arguantur opera eius. Hanc igitur ob cauſam hic modus eligendi ſecurior eſt, quia ratio fidei illuminata, & Eccleſiæ catholicæ doctrina inſtructa ſuo officio fungitur, & cũ totas vires ſuas, & quicquid poteſt exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit quod in ipſa eſt. Si vero ad has rationes adiungatur, etiam experientia quam quis habeat ſuæ infirmitatis, vt manifeſte ſentiat ſalutem ſuam in ſæculo exponi magno diſcrimini, non eſt dubium, quin ſecurius etiam res procedat. Quòd ſi præterea rationes iſtæ confirmentur per aliqua ſigna ſecundi modi quæ ſuperius diximus, nempe pacis, conſolationis, aut guſtus, tum vero anima maiorem etiam ſatisfactionem, & claritatem accipit.

Quæret aliquis quid faciendum ſit, ſi forte contingat, vt ſecundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram ei contrariam, vel diſsimilem. Reſpondemus eſſe diligenter rem examinandam per regulas diſcernendi ſpiritus, & per rectam rationem, & æſtimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quòd ſi conſtaret clare quòd ratio aſtipulatur electioni tertij temporis, ſecurius eſt eam ſequi, quia non eſt certum an motio illa ſecundi temporis ſit à

Deo,

Deo, & tunc maxime cum ratio aliud ſuadet. Contra vero ſi rationes, quæ tertio tempore mouent, eſſent debiles, motiones autem ſecundi temporis bene examinatæ iuxta regulas videntur eſſe a Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio ſecundi temporis eſt præferenda. licet enim prius clare non conſtaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agitatis, & diſcuſsis, accedente rationis teſtimonio poteſt fieri vt conſtet.

Reſtat nunc alterum, nempe tota praxis, & ordo proponendi electionem & manuducendi eum, qui facit exercitia. In primis igitur hoc valde notandum eſt, quod etiam ſupra indicauimus, iam tum ab initio huius ſecundæ hebdomadæ incipere diſponi animam per meditationem illam de Regno Chriſti, quæ mentem erigit a terrenis, & fluxis ad Saluatoris imitationem deſiderandam, quæ quidem diſpoſitio alenda eſt ſemper deinceps in eo qui ſe exercet, excitando eum, & dirigendo ad id quod perfectius eſt per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circuncisionis, & alias, in quibus ita inſtruendus eſt, vt concipiat deſiderium aſsimilandi ſe filio Dei, & præterea quam maximam poſsit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit.

Deinde quarto, vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud exercitium pueri Ieſu, cum remanſit in templo, in quo vt

dicitur

dicitur in libro exercitiorum, cœpit dare exẽplum huius Euangelicæ perfectionis, quando patre putatiuo, & naturali matre relictis voluit occupari in ijs quæ æterni patris eſſent. Igitur ad diſponendam animam electioni faciendæ, poſt hanc meditationem datur primo exercitium duorum vexillorum, deinde eodẽ die meditatio de tribus hominum claſsibus, quæ ad hoc tẽdit, vt iuxta eas exercitãs ſe examinet, & cognoſcat affectum ſuum erga res mundanas, et ſi in prima, vel ſecunda claſſe ſe deprehenderit, conetur ſibi vim facere, vt ſe transferat in tertiam. Ad maiorem autem intelligentiã harum trium claſsium, notandum eſt hoc in omnibus ſupponi, modum illum, quo pecunia illa acquiſita eſt, non eſſe illicitum, ita vt obliget ad reſtitutionem: Nam alioquin non poſſet homo indifferens eſſe ad eam retinendam, vel relinquendam; quod tamen dicitur in tertia claſſe. Eſt ergo hic modus, vt quando v.g. aliquis ex nimio ſtudio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, & vitioſo negociatur. Secũdo notandum primam, & ſecundam claſſem ita inter ſe differre, quod vtraque habet quidem voluntatem quandam infirmam, & remiſſam exuendi affectum ad rẽ illam, ſed prima claſsis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de medijs, ſecũda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, ſed quæ ipſi placent, non autem iuxta Dei voluntatem, ac beneplacitum, & ideo

vide-

videtur ſibi parata omnia alia facere, præter illud, vt priuetur re illa quam amat. tertia porro ad hoc etiam parata eſt, ſi Deo ita placeat, idq. tantum inquirit an placeat. Et ſic patet totam hanc meditationem eo tendere vt oſtendat animæ quam turpe, & peruerſum ſit, ſi non ſolum exuere nolit inordinatas cupiditates, ſed ſi velit quidem eas exuere, ſed eo modo velit, quo ipſi libeat, & ſe non reſignat in manibus Dei. Ex quo apparet illam eſſe voluntatem admodum debilem, quia vere vult, & non vult. Vnde quia res hæc tanti momenti eſt, præſertim ad diſponendam animam electioni iam vicinæ, poſſet etiam exercitans ad maiorem claritatem, præter hanc ſimilitudinem trium mercatorum effingere ſibi alias ſimilitudines, eiuſdem tenoris, vt v. g. ſi eſſent tres ægroti, qui ſanari quidem omnes cupiunt, ſed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abſciſsionem propter dolorem; ſecundus velit quidem adhibere, ſed quas ipſe probet, ac iudicet, non eas quæ aptæ ſunt eius morbo, vt v. g. ſi nollet abſtinere à vino, aut ſimilibus. tertius deniq. ſe totum medico permittat, vt & dietam imperet, & vrat, & ſecet ipſa etiã membra ſi opus ſit.

Porro ſimul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, & de tribus claſsibus, vel ſi ita melius videatur ſequenti die, poſt meditationem de tranſitu Chriſti à Nazareth, & de eius baptiſmo proponun-

ponuntur exercitāti tres gradus humilitatis; vt quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verſet: ſimul tamen vnum, vel duo myſteria vitę Chriſti eodem die ſicut in reliquis diebus meditanda ſunt. Nam hi tres modi non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cum non contineant niſi vnum punctum præcipuum, ſcilicet deſiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum eſt extra meditationem; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis vt ibid. dicitur.

His peractis accedēdum iam propius eſt ad electionem, & in primis declarandum præludium electionum, quod fere coincidit cum fundamento poſito ante exercitia, & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem. Interim Inſtructor exploret voluntatem exercentis ſe, an habeat indifferentiam de cuius neceſsitate ſupra locuti ſumus, & ſi magis propendere ad imperfectiorem ſtatum animaduerterit, explicet ei illud notabile, quod eſt in exercitijs poſt tres claſſes, vt ſcilicet qui ſentit affectum repugnātem paupertati reali, petat à Deo, vt ipſum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio eſt, quia virga incurua flectenda eſt in contrariam partem, vt deinde manens in medio, fiat recta: quod præſertim locum habet in hac materia, cum illa pars ſit ſecurior; & hoc nihil impe-

diat

diat vel Dei voluntatem, vel libertatem noſtram. Hoc ergo ſuppoſito pergendum eſt in meditationibus myſteriorũ Chriſti, quæ ſunt in libro Exercitiorum, & ſimul vacandum electioni, ad quam dirigendam, dandi ſunt tres illi modi recte eligendi voce vel ſcripto, vt magis videbitur Inſtructori.

1. Electio autem ita peragẽda eſt, non vt exercitans meditetur tres illos modos toto tempore meditationis, ſed poſt peractã vnamquamq. meditationem, vel in aliqua eius parte, cum animus iam quietus eſt, tũc tempus proprium eſt agendi, & ratiocinandi circa rem propoſitam. Et ideo diligenter curandum eſt, vt meditationes, quemadmodum diximus, de Chriſti vita diligẽter fiant ſuo tẽpore. Nam ſi quis omiſsis ſuis meditationibus vellet ſe totũ dare cogitationi de electione ſtatus, non bene faceret, idq. ei damnum afferret, quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur à terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem, & cognoſcendam, & amplectendam, & ad ſuperanda omnia impedimenta, & contra ſi ceſſaret à meditando obſcurior fieret, & infirmior. Quare, vt dictum eſt, dandum eſt ſuum tempus meditationi diuinarũ rerum, quæ pro varietate myſteriorum occurrunt, & ſuum deinde tempus electioni, ne ſi anima tota occupetur in hoc negocio, hæc vna cogitatio exſugat, & exhauriat quodammodo ſuccũ & florẽ deuotionis, & ita reddatur languidior.

Quod ſi adhuc magis in particulari quæratur quomodò hoc faciendum ſit, dicendum, quòd ſi in ſecundo modo eligendi verſetur, debet qui deliberat ſine vlla ſua ratiocinatione, aut diſcurſu adhibito, dum facit meditationẽ, aut colloquia, & in ſumma dum conſtitutus eſt ante Deum, proponere oculis mentis ſuę viam conſiliorum, & obſeruare an ſentiat in anima ſua motus aliquos conſolationis, aut deſolationis. Deinde proponere ſibi viam mandatorũ; & hoc idẽ circa eam obſeruare. Nec eſt ad hoc neceſſaria particularis meditatio, vt paulo ante dictum eſt, ſed ſufficit hoc facere dum verſatur in meditationibus, & orationibus conſuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obſeruando motus prædictos; nihil diſcurrendo per ſe, ſed tantum audiendo vocem Domini, & ſe ad eam audiendam, & ad motum illum accipiendum diſponendo quantum poterit; maxime renouando ſæpe reſignationem, & deſiderium cognoſcendi diuinum beneplacitum, & hoc ſemper curando, vt ceſſet omnis propria voluntas, aut inclinatio. Cum autem venerit Inſtructor, exigat ab eo rationẽ huiuſmodi motionũ, & ſi boni vel mali ſpiritus ſigna deprehẽdat, vtatur regulis de diſcernendis ſpiritibus; ſed ijs præcipue, quæ ſecũdæ hebdomadæ conueniunt, & declaret ei quantũ ſatis eſſe iudicabit ad ipſum dirigendum, vel erigendum ſi opus fuerit. Et ſi bene procedere hac via videbit

bit alia meditatione propoſita hortetur, vt eandem viam teneat circa electionem propoſitam, vt experiatur an durent eædem motiones, an aliæ contrariæ ſuccedant. quod ſi contrariæ occurrerint, conetur diſcernere per prædictas regulas, quæ ſint bonæ, quæ malæ. Si hoc modo ſecundi temporis non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in ſe ſentit, vel ſentit in vtramq. partem, adhibendi ſunt modi tertij temporis, prior, & poſterior, qui ei declarandi erunt, vt cum priori modo aliquid conſtituerit, idem deinde expendat poſteriori, & ſi idem reſultet ex vtroque, id bonum ſignum eſt bonæ electionis. Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantum meditatio ex ijs, quæ ſecunda hebdomada proponuntur cum ſua repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni, idq. videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptiſmi, quæ ponitur quinta die. Quanquam cum hoc non præcipiatur, credi poteſt, quod permittitur Inſtructori, vt vnam vel duas in die det meditationes, vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam ſentiat, & prout indigeat tempore ad faciendam hanc diſcuſsionem. Monendus etiam erit, vt notet ſcripto rationes, quæ ſe offerunt pro vtraque parte, idq. ſeorſim. Nam rationes omnes cuiuſq. partis ſimul collectæ magis veritatem oſtendunt, & maiorem vim habent

ad mouendum. Has vero cum Inſtructore con ferre debebit, vt ab eo melius dirigi poſsit.

Porro illud etiam cauendum Inſtructori, ne in hoc negocio per ſe tam difficili, & laborioſo nimis obruat exercitãtem, nec ſemper eum ſtimulet, & fatiget, quin potius ſinendus eſt aliquando reſpirare, ne ſemper affligatur, aut abſorbeatur triſtitia, aut tædio, & deſperatione abijciat ſe ipſum, quod tunc maxime metuendum eſt, cum præter propriam infirmitatem, & repugnantiã carnis, accedunt etiã dæmonum impugnationes. difficile eſt enim releuare eiuſmodi cor, cum ſemel conciderit. Immo vero etiam ſi quis cerneretur minus promptè reſpondere diuinæ voluntati, nec ſe vincere, vt deberet, ſuſtinendus tamen patienter eſſet, & expectandum, vt paulatim, & quaſi pedetentim ſuperet obices illi oppoſitos; & in hoc etiam imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia ſuauiter diſponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Deniq. hoc etiam aduertendum, quicquid eliget ſecundo, vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decimaquarta, & præſertim in ſecundo tempore. Sæpe enim in illo calore, vel conſolatione fiunt vota, quæ deinde diſplicent, & hoc præſertim ſeruandum cum ijs, qui natura ſunt feruenti & præcipiti, vel parum ſtabili. Sed tamen ſi electio facta eſſet maturo conſilio, vt cum ma-

gna

gnæ claritate, & indicijs haud obſcuris diuinæ vocationis, præſertim ſi ætas, aut natura hominis non eſſet ſuſpecta, & hic ſuam electionem voto firmare cuperet, vt ſe melius muniret contra oppugnationes carnis, & mundi, & Satanæ, non poteſt Inſtructor, nec debet eius deuotionem impedire, ſicut nec ad id vlla ratione impellere.

Vltimum eſt in hac electione id quod in libello exercitiorum ponitur in vltimo puncto, vt homo poſt concluſam electionem ad orationem ſe conferat. Quo tempore ſi ſenſerit mentem ſuam confirmari in electione iam facta, ſentiendo in ſe motiones aliquas, vel illuſtrationes deſuper immiſſas, ita vt Deus approbare videatur quod factum eſt, & promittere vires ad exequendum, id eſt optimum indicium, & haberi debet tanquam ſigillum totius electionis.

Si vero motiones, vel affectus, vel illuſtrationes intellectus eiuſmodi eſſent, quæ infirmarent electionem factam, & examinatæ iuxta regulas ſuprapoſitas, viderētur à malo ſpiritu, vel ſaltem eſſent dubiæ, non eſt mutanda electio. Si autem clare appareret eſſe à bono ſpiritu, ſignum eſt diſcurſum non fuiſſe bonum, & electionem denuo faciendam. Quod ſi in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, & voluntas eligentis in ſuo propoſito perſeuerat, non eſt electio in dubium reuo-

 canda,

canda, ſed ita putandum eſt voluiſſe Deum per diſcurſum rationis voluntatem ſuam inueniri.

Cæterum illud quoque interdum contingere ſolet, vt exercitans hallucinetur in electione facienda, & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipſe tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idq. à Spiritu ſancto eſſe putet, nec ab eo dimoueri poſſit. Tunc igitur prudentiæ eſt, vt Inſtructor non multum reluctetur, quod fruſtra faceret, ſed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius oſtendat ſibi non valde ſatisfeciſſe, ſed ſperare quod progreſſu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem ſuam, & ſic eum relinquat aliquantum dubium, & incertum de tali electione, deinde etiam inſtruat quomodo diſponere ſe debeat, ne aditum claudat diuinæ luci. Sæpe enim experientia monſtrauit quoſdam, qui in ipſo conflictu exercitiorum ſuccubuerāt, deinde extra exercitia commodius veritatem agnouiſſe, idq. ex iiſdem principijs, quæ hauſerant in ipſis exercitijs, ſiue quia dæmon acrius oppugnat in illo articulo electionis, ſiue quod natura ipſa præſertim in ijs qui timidiores ſunt, & puſillanimes, vt in illa quaſi agonia quodammodo opprimitur, & ſuffocatur, ita cum deinde quodammodo reſpirat, eſt melius diſpoſita ad ratiocinandum, & percipien-

piendum lumen Dei, ſiue denique, quia experientia deinde cognouerunt ſe non eam vitam poſſe in ſæculo tenere, quam fortaſſe in exercitijs vel ipſi ſibi finxerant, vel eis dæmon perſuaſerat.

De ijs qui iam ſtatum habent. *Cap. XVI.*

POſt tractationem de electione ponitur à noſtro Patre methodus quædam de emendatione, ſeu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti eſt pro ijs, qui iam ſunt in ſtatu immutabili, vel ſaltem quos Deus non vocat ad mutationem ſtatus. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abuſus, qui etiam ſi non ſint peccata, ſaltem ſunt origo multorum malorum. Hac vero doctrina id agitur, vt multi qui iam vxorem, & familiam habent, licet in ſæculo maneant, ſuo tamen modo perfectionem ſectentur, ad quam nos quoque inuitare, & perducere eos debemus ex vocatione noſtra; itaque paſsim iubent Conſtitutiones noſtræ. Nec eſt dubium quin ſi proximos iuuare conaremur, ac dirigere ad hanc formulam, quæ hic expreſſa eſt, valde inſignis fructus ſequeretur. Itaque hoc omnibus operarijs Societatis valde commendatum eſſe deberet.

Cum his igitur hunc modum tenere oportet, vt præter exercitia ordinaria de myſte-

rijs vitæ Chriſti, dentur etiam illa de duobus vexillis, & tribus hominum claſsibus, immo etiam præludium electionum. Hæc enim licet non adeo neceſſaria ſint, vt ijs qui de toto vitæ ſtatu deliberaturi ſunt, non poteſt tamen dubitari, quin valde ſint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipſorum ſaltem ſtatus, ac conditio eſt capax. Cæterum ſecundus modus eligendi non valde ad hoc negocium pertinet, ſed potius tertius modus, eiusq. membrum vtrumque. Res autem inſtituenda ita eſt, vt ſingula puncta diſcutiantur v. g. de familia, vel de expenſis, & poſt deliberationem factam de vno puncto, tranſeatur ad aliud; in ſingulis autem maius vel minus tempus inſumatur, vt fuerit negocij grauitas, vel difficultas. Aliquando enim vna hora, aut etiam plures in vno puncto inſumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in vna hora concludentur.

De tertia hebdomada. Cap. XVII.

IN tertia hebdomada ſtabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris iam facta, & voluntas ſeruiēdi Deo, propoſito tanto, & tali exemplo, nempe paſsione Domini, & Saluatoris noſtri. In ea enim omnes eius virtutes multo inſignius, atque excellētius elucēt, & efficacius nos inuitant ad ſui imitationem. Itaque magnus hic theſaurus recōditus eſt, vnde videmus ſanctos

ctos omnes in hac potiſsimum parte ſe exercuiſſe, vt apparet ex libris, quos ſcriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet exercitantem diligenter inſtrui, quoniam hic eſſe deberet ordinarius animæ cibus.

Ordo & diſcurſus harum meditationum eſt idem, qui in præterita hebdomada, nempe intuendo perſonas, dicta & opera. Debet tamen ijs præſertim qui non adeo ſunt exercitati aperiri via in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi ſolent, quis patiatur, quid patiatur, a quibus, & propter quos. In compoſitione loci debet qui meditatur ita ſe conſtituere, quaſi præſens eſſet myſterio illi dum ageretur, & quidem ac ſi geſtū eſſet propter ſe ſolum iuxta formam illam Apoſtoli, Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Itaque debet anima ita ſe reſpicere, quaſi ipſa cauſa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeſſus eſt, deinde videre, quidquid bonorum ſpiritualium, quidquid gratiæ, & quòd ab æternis malis liberata ſit, quòd æterna bona ſe conſecuturam ſperet, hæc omnia ex Chriſti meritis ſibi prouenìſſe. Immo etiam conſiderare Chriſtum dum illa pateretur, habuiſſe ante oculos & nos, & noſtra peccata in particulari omnia, & pro ijs oraſſe, eorumq. remiſsionem, & gratiam nobis impetraſſe.

Quamquam autem affectus compaſsionis eſt valde bonus, debetq. & peti cum inſtantia, & deſi-

& deſiderari cum humilitate, & excipi cũ gratia, debent tamen ſimul etiam curari alij affectus, qui ſunt vtiliores ad profectum noſtrum ſpiritualem. Primus autem eſt, quanta res ſit offendere Deum, quando ad ſatisfaciendum ei diuina ſapientia dignum putauit adhibere ipſum filij ſui ſanguinem, & vitam, ex quo etiã naſcitur ſummum odium peccati, quod præſertim ab illa iuſtitia tam ſeueris pœnis vindicetur, quia ſi hoc in viridi, quid in arido? Secundo cognoſcenda, & veneranda eſt bonitas, & ſapientia Dei infinita, quæ tam aptum medium inuenit, vt hominum corda amore ſuo liquefacta ad ſe attraheret iuxta Apoſtolum, Cõmendat Deus charitatẽ ſuam in nobis quoniam cum inimici eſſemus &c. Tertio hic etiã confirmatur ſpes noſtra, quia vt ait S. Auguſt. qui dedit quod plus eſt, nempe vnigeniti ſui ſanguinem, dabit & gloriam æternam, quæ minus eſt ſine dubio. Et ideo hic Chriſti ſanguis tenendus eſt, vt arrha, & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis: quarto & omnium maxime, inflammatur amor in Deũ conſideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficij nobis dati, & dati tali modo. quinto ſic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, vt ait S. Petrus, Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Turpe enim eſſet, & intolerabile, cum ille vt nos pro noſtra ipſorũ ſalute doceret, nõ dedignatus ſit tam humilia

perpeti,

perpeti, ſi nos quorum ſalus agitur recuſemus. Denique poteſt etiam & debet cõcipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tãti æſtimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit. Iuuat etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas ſententias ſacræ ſcripturæ ad Domini paſsionem pertinentes ex pſalmis, vel ex prophetis, & maxime ex Iſaia, vel etiam ex Euangelijs, aut ex epiſtolis Pauli, quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatũ Chriſti Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam neſcio quam ſatietatem, quæ ſubrepere ſolet ex continuatione earundẽ rerum. Hæc autem loca ſcripturę poterit Inſtructor colligere, vel ab alio iam collecta ſuppeditare. ſunt enim multa, & paſsim occurrunt. Cetera, quæ ad hanc hebdomadam pertinent, ſcripta ſunt in libro exercitiorum clare, & diſtincte in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ tradũtur de regulis ad victum temperandum, non eſt quòd ſcripta dentur, ſed verbo tantum explicentur, tum ob alias cauſas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ ſunt, ſed adhibita diſcretione pro cuiuſq. cõplexione, & viribus tam corporis, quàm animi. Notandum etiam quòd hæ regulæ non ſolum proponi debẽt hac hebdomada, ſed antea etiã aliquo opportuno

tempore

tempore ſaltem, ſi tamen prius factum non eſt, hic declarentur. Fortaſſe enim in hunc locum dilatæ ſunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is qui in exercitijs verſatur tot documentis extra ipſas meditationes. In hac autem hebdomada multo pauciora ſunt eiuſmodi documenta, et ſic magis vacabit Inſtructori ea explicare. Expedit enim vt ſemper aliquid noui afferat, cum inuiſit exercitãtem.

De quarta hebdomada. Cap. XVIII.

QVarta hebdomada videtur reſpondere viæ vnitiuæ: tota enim exercetur in amore Dei, & deſiderio æternitatis, cuius tanquam exemplar proponitur reſurrectio Chriſti, eaq. gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam conſecuta ſunt. Poſſent etiam hic addi aliquæ meditationes de gloria Paradiſi, & de futura iuſtorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc myſterio reſurrectionis Chriſti, quia iuxta Apoſtolum, Deus nos etiam conreſuſcitauit, & conſedere fecit cum illo. Quare eo magis excitari debemus ad contemnenda terrena, & cæleſtia appetenda iuxta illud eiuſdem, Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite, quæ ſurſum ſunt ſapite, &c.

Exercitium de amore Dei eſt valde aptum ad amorem noſtrum in Deum excitandum, & continet quattuor pũcta fœcundiſsima, & quæ

magnam

magnam materiam ſuppeditant ad meditandum. Poteſt autem duobus modis fieri, primo ijſdem diebus cum alijs myſterijs reſurrectionis, ita vt ſecundo die poſtquam cœpta ſint myſteria reſurrectionis incipiatur etiam hæc meditatio de amando Deo, eiq. quotidie vna, aut altera hora tribuatur diſtincta a meditatione illorum myſteriorum. Alter modus eſt, vt abſoluantur prius omnia illa myſteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi aſsignentur. Eſt autem bene notandum, & declarandum exercitanti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, & conſiſtere in mutua quadam facultatum, & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet non ſufficere ſibi teneriorem quendam affectum, quem in ſe ſentiat, neque eo contentum eſſe debere. Verum eſt enim quod ait S. Gregorius, Probatio amoris, exhibitio eſt operis, & amor vbi eſt, magna operatur, & vbi operari renuit, amor non eſt. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

De tribus Modis orandi. *Cap.* XIX.

POſt exercitia adduntur aliqua documenta aptiſsima & valde vtilia profectui ſpirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non vt omnes qui iam exercitia peregerint in eis exerceantur, nam hoc non neceſſarium

ceſſarium eſt, ſed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter rudiores, & minus capaces, qui ſcilicet non ita poſſunt habere perpetuos diſcurſus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Conſt. part.7. cap.4. l. F. dicitur exercitia plena non niſi paucis, primã hebdomadã cum his tribus modis orandi, pluribus communicari poſſe.

Primus ergo modus eſt diſcurrendo circa præcepta Dei aut Eccleſiæ, & circa ſeptem peccata capitalia, & tres potentias animæ, & quinque ſenſus, & hoc non tam ſpeculatiue, quàm practice. v. g. cogitando in præceptis quomodo male ea ſeruauerit, & proponendo in poſterum melius ſeruare, & ſic de reliquis. Si vero hæ materiæ paulo altius eleuãdæ eſſent & exercitans capacior eſſet, hic modus præſcribi poſſet. In præceptis conſideretur primo præceptum ipſum in ſe, quàm ſit bonum, & iuſtum, & ſanctum. Secundo quã vtilis eius obſeruantia. tertio quomodo antea obſeruatum ſit, & ſi bene ſit obſeruatum, agendo gratias Deo, ſin contra, dolendo, & petendo veniam. quarto proponendo in poſterum perfectam, & exactam obſeruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito ſi nõ expleta ſit hora, tranſeatur ad aliud præceptũ eodem ordine. In peccatis primo videndo ſingula, quam mala ſint, & quam iuſte prohibita. Secundo quantum noceant ſi non fugiantur. Tertio quomodo adhuc fugerit, vel in

poſterum decreuerit fugere. In potentijs, & ſenſibus cogitari poteſt primo quàm nobiles, & quàm nobis vtiles ſint ſingulæ, vt v. g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundo ad quem finem datæ. Tertio quomodo ijs vſus ſit Chriſtus, vel Beatiſsima Virgo. Quarto quomodo nos vſi ſimus, & dolendo quòd male &c. Et idem de alijs potentijs, & ſenſibus ſigillatim, & inter alia etiam de facultate loquẽdi, de virtute motiua, & ſimilibus. Eſt tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodo vſi ſimus his potentijs, vel in meditãdis pręceptis, quam male ea ſeruauerimus, & maxime in meditandis peccatis, non ita debere inſtitui meditationem, quaſi examinare velimus conſcientiam, vt fit, cum nos præparamus ad confeſſionem, vel etiam velimus de induſtria elicere contritionem. Hoc enim pertinet ad primam hebdomadam. Sed hic principalis intentio eſt cogitare ipſas materias, ex occaſione autẽ fit reflexio ad nos ipſos, & ideo in generali tãtum debet fieri hæc reflexio, non multum deſcendendo ad particularia peccata. Hoc orãdi genus dicitur P. Franciſcus Xauerius commendare ſolitus omnibus animabus quas tractabat, ita vt etiam pœnitẽtiæ loco iniungere ſoleret, vt mane, & veſpere aliquod tempus huic impenderent. Quamuis autem in libro exercitiorum dicatur tanto ſpatio eſſe immorandum, quo oratio dominica ter recitari poſſit, tamen ſi quis in aliquo guſtum inueniret,

vel

vel vtilitatem aliquam ſpiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiam ſi non poſſet abſoluere omnia præcepta: iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ. In ſecundo modo orandi notandum eſt, cum vna vox non facit ſenſum, plures debere coniūgi, vt Qui es in cælis, aut Sanctificetur nomē tuum. Aliæ ſunt voces, quæ ſolæ præbent materiam meditationis, vt Pater, vel Noſter. Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum eſt de aliquibus ſcripturæ locis, ac præſertim pſalmis, e quibus aliqui eligi poſſunt, vel pſalmi toti, vel eorum verſiculi, qui vberrime paſcunt & intellectum, & affectum. Notandum eſt etiam, cum qui facit exercitia bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum ſatis tenere videatur, non eſſe neceſſarium, vt multum in eo procedat, quia ſufficit, vt didicerit modum, quo deinde in poſterum vti ſciat. Quod idem intelligendum eſt de primo modo, niſi quod cū ille habeat aliquāto maiorem varietatem vtile erit vt faciat vnum exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa ſenſus &c.

Tertius modus orandi ita intelligendus eſt, vt in conſiderandis ſingulis vocibus alicuius orationis tantum tempus inſumamus, quantum communiter vna reſpiratio durare ſolet. Quod ſi quis pro ſua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, ſed tunc potius ad

ſecun-

ſecundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt aſſueſcamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, vt ſeruemus illud Apoſtoli, Orabo ſpiritu, orabo & mente. Quare hoc exercitium eſt valde vtile eis, qui obligati ſunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

Quamuis autem hi tres modi orãdi hic tradantur, non exiſtimãdum eſt excludi alios modos, quos Spiritus ſanctus docere ſolet, & quos viri in ſpiritu exercitati ſecundum experientiam, & ſecundum rationem, & doctrinam ſanam habere ſolent, vel quos quiſque ſibi vtiles ad ſuum profectum ipſo vſu deprehenderit. Quod idem etiam de noſtris ipſis intelligẽdum eſt, accedente tamen ſemper approbatione, & conſenſu Superioris, vel Præfecti ſpiritualis quibus quiſque patefacere modũ debet, quem in orando tenet, eoq. magis ſi paulum diſcedat ab ordinario modo. Cæterum tres hi modi non ſolum alius alijs aptior erit pro perſonarum varietate, ſed etiam perſona eadem pro varia diſpoſitione animi, vel corporis aptior erit modo ad vnum modo ad alium, vt v. g. cum aliquis eſt fatigatus vel male habet, non erit bene diſpoſitus ad longiorem meditationem, & mentis excurſum, & tunc magis iuuabitur ſecundo, vel tertio modo. Quod intelligendum eſt non ſolum in hac quarta hebdomada, ſed reliquo omni tempore.

De Regulis tradendis. Cap. XX.

REgulæ quæ additæ ſunt in fine exercitiorum, non ideo poſitæ ſunt, vt omnibus proponantur, ſed vt quiſque eguerit, vel etiam deſiderauerit pro ſua deuotione. Quare illæ quæ agunt de diſtributione eleemoſynarum non debebunt dari niſi ijs, qui locupletes ſunt, & qui ſolent, aut poſſunt eleemoſynas facere. Similiter quæ agunt de ſcrupulis, non eſt cur dentur ijs, qui nullis ſcrupulis agitantur. Illæ item quę ad catholicam doctrinam pertinent, ijs potiſsimum tradendæ ſunt, qui in locis, vel cum perſonis ſuſpectis verſantur, quamquam omnibus etiam operarijs, & ijs qui verbum Dei tractant, vtiles ſint, quia directe pugnant contra ſenſa, & dicta hæreticorum noſtri temporis.

Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur. Cap. XXI.

QVoniam in hoc Directorio, & in Exercitijs tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, & vnitiuæ, & quod his reſpondent ordine ſuo hæ quattuor hebdomadæ, ideo viſum eſt pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum eſt, vt intelligatur aliquis peracta prima hebdomada perfecte, & plene purgatus, per-

acta

acta autem ſecunda & tertia perſecte illuminatus: & denique abſoluta etiam quarta perueniſſe ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diuturno tempore, ſtudio, & exercitatione in extirpandis vitijs, in paſsionibus edomãdis, & in virtutibus acquirendis. Verum hoc indicatur, primam hebdomadam proportione quadam reſpondere viæ purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quam vt peccata præterita recogitentur & ponderentur, & concipiatur de eis quam maximus dolor & contritio, & timor æternæ pœnæ, ex quibus fiat, vt animus abſtrahatur ab amore omnis rei terrenæ, & fundetur in odio, & deteſtatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ. Similiter in ſecunda, & tertia hebdomada, conſiderando exemplum Domini Saluatoris tum in vita, tũ in paſsione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fulſerunt, nos quoque diſcimus, in quo conſiſtat ſalus, & perfectio hominis, & quæ via ſit ad æternam beatitudinem conſequendam. Et præterea, cum anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiendas illuſtrationes diuinas, & illapſum, & influxum illius interni luminis, ſimulq. gignitur in anima vigor quidam eijciens omnem concupiſcentiam, eamq. feruentem faciens ad patiendam paupertatem contemptum, & omnem aſperitatem, & excutiens omnem negligentiam, & diſponens ad exequenda bona opera

vigilanter & ſtrenue. Denique in quarta hebdomada primum ob reſurrectionem & Aſcenſionem Domini, in qua ſimul etiam meditari poſſumus futuram noſtram gloriam, quoniam vt ait Paulus, ſi Chriſtus reſurrexit, & nos reſurgemus: deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex eſt, & varia puncta ac materias complectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum noſtra cauſa egerit, atque pertulerit; tum etiam per deſiderium cœleſtis gloriæ, per conſideratioñe præſentiæ Dei in omni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei ſoli, idq. propter ipſum ſolum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem; & alijs ſimilibus, quæ vt ante diximus, reſpondent viæ vnitiuæ. Hæc igitur eſt ratio duplex, cur dicatur has quattuor hebdomadas reſpondere his tribus vijs, primum propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia ſingularum, quæ deinde oportet proſequi cum tempore, & cum ſtudio, ſi velimus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam quia diſcitur modus ac methodus, quam deinde ſeruare debemus in proſequenda vnaquaque harum viarum.

Ex his ergo ſequitur, quod etiam ſi quis aliquem

aliquem guſtum, aut ſpecimen huius viæ vnitiuæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet aſsidue in ea hærere, ſed debet redire ad priores vias, & ſeſe diu & ordinarie continere tum in paſsionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in alijs eiuſmodi ſtudijs conſentaneis vtrique viæ: etſi nihil impedit, immo etiam ſæpe euenit vt dum aliquis verſatur in vna via, ſentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam nec ſunt reijciendi, modo ut dictum eſt, non exerceãtur ordinarie ante tempus. Hoc enim negociũ non ex ſpatio temporis, ſed ex menſura profectus pendet. Nam ſi quis temere aſpirare vellet ad illam viam vnitiuam, eſſet magna confuſio, quæ impediret omnino profectũ ſpiritualem: & inſuper etiam eſſet res expoſita periculis & illuſionibus. Faceret enim perinde ac ſi quis ex infima ſchola tranſire vellet ad primam non tranſeundo per medias: aut ſi ex infimis gradibus ſcalarum ſaltu traijcere vellet ad ſummos, relictis ijs, qui ſunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat ſe ex profeſſo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus ſit exercitijs viæ purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi non ambulantes, ſed ſaltantes in via Domini poſt multum tempus, diuerſosq. labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, & iracundi, & cum alijs e-

iuſmodi imperfectionibus. Immo hic gradus ad altiorem viam non tam ex electione noſtra, & voluntate, ac conatu pendet, quam ex directione ſpiritus ſancti, cuius mos eſt aſcenſiones iſtas in anima diſponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiorem directionem, & ad præcauendos errores, qui contingere poſſunt, conſulendus eſt pater ſpiritualis qui animam gubernat, & cum eius conſilio in omnibus procedendum.

Quæ commendanda ſunt ei, qui abſoluit Exercitia. Cap. XXII.

VT qui ex loco calido ad locum frigidũ egreditur, facile fieri poteſt, vt cito frigefiat, niſi diligẽtem curam adhibeat retinendi calorem, ita qui exercitijs peractis redit ad communem vitam, & conuerſationem, nihil eſt facilius, quam vt feruorem, ac lumen conceptum breuiſsimo tempore perdat, præſertim quia quicquid boni acquiſiuit, nondum eſt confirmatum per modum habitus, ſed eſt tamquam paſsio quædam, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit omnis fructus, & omnis labor exercitiorum euaneſcit. Quare hoc primum commendandum eſt ei, qui exercitia abſoluit, vt magni æſtimet hoc principium, & quaſi fundamentum vitæ bonę, & ſpiritualis quod per Dei gratiam iecit in exercitijs, idq. à Deo accipiat

piat tamquam beneficium, & quidem maximum, & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in exercitijs acquiſiuit, credat ſibi à Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea conſeruare, & tueri ſtudeat. Præterea timorem concipiat, ne ſi deinceps non vixerit, vt intellexerit eſſe viuendum, grauius à Deo puniatur ob ingratitudinem, & quia ſcienti bonum, & non facienti, maius iudicium eſt ipſi. Secundo loco intelligat ſe adhuc nihil aliud feciſſe, niſi quod bonum ſemen in eius anima à Deo ſeminatum eſt. Vnde niſi hoc ſemen foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, vt det fructum in tempore ſuo, per ſe quidem aut nihil, aut parum eſt. Itaque hoc primum cauere debet, ne eiuſmodi ſemen, vel à volucribus, ideſt à Dæmonibus rapiatur, vel à ſpinis ſuffocetur, nempe à cogitationibus, & cupiditatibus terrenis & vitioſis, ideoq. non ſolum peccata, ſed etiam earum occaſiones euitet, & illa præſertim ad quæ ante exercitia inclinatus fuit, nam contra hæc potiſsimum ſe armare debet, quia facillime recidere poteſt. Tertio hortandus eſt ad conſeruandam, & alendam deuotionē iam conceptam pijs, & ſpiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potiſsimum commendari poterunt. Primo vt conſeruet vſum meditādi quotidie per dimidiam horam, aut etiam integram, ſi fieri poterit. Secundo vt ſingulis diebus faciat examen conſcientiæ, per quar-

tam horæ partē. Tertio vt octauo quoque die confiteatur, & communicet. Quarto eligat aliquem Confeſſarium ſtabilem, eumq. accipiat vt ducem huius ſpiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quæ ad ſuam animam pertinent. Quinto legat ſæpe pios libros, & habeat bonorum hominum conuerſationem, malorū autem fugiat ſummopère. Sexto curet proficere quotidie in virtutibus, præſertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in ſumma nitatur ipſe quoque ad eam ſummā perfectionem, quam in ſuo ſtatu, & iuxta menſuram diuinæ gratiæ acquirere poterit. Hæc autē ſunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia ſunt deinde quę iuxta cuiusq. profeſsionem, aut ſtatum, aut particularem indigentiam addi poterunt: immo hæc ipſa augeri, & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progreſſu ſpirituali; quod facile aduertet bonus, & prudens Inſtructor adiutus gratia, & lumine Domini, & Saluatoris noſtri Dei, cui ſit gloria, & honor in ſæcula.

A M E N.

Errata.

pag. 3. verſu 21. omni hominum. in omni
pag. 8. verſ. 23. ſpiritualem. ſpeciem.
pag. 13. verſ. 16. Breuiarum. Breuiarium.
ead. pag. verſ. 29. porro. Porro.
pag. 14. verſ. 2. poſt actam. poſt factam.
pag. 23. verſ. 27. aperiri. aperire.
pag. 24. verſ. 9. quia. quod.
pag. 26. verſ. 14. debet. debeat.
ead. pag. verſ. 21. opportune. opportuna.
pag. 33. verſ. 15. ſuggerit. ſuggeſſerit.
pag. 43. verſ. 16. aut. autem.
pag. 53. verſ. 14. facilior. felicior.
pag. 59. verſ. 12. excitiorum. exercitiorum.
pag. 76. verſ. 6. fidei. fide.
pag. 77. verſ. 11. alterum. vltimum.

Regeſtum.

* A B C D E F G h.

Omnes ſunt quaterniones præter *, quæ eſt dimidia duernionis,& G, dimidium ſolij, & h, dimidia duernionis.

ROMAE, *In Collegio Societatis IESV,*
Anno M. D. XCI.

PERMISSV SVPERIORVM.

BC927424